

DRIJVER EN PARTNERS
• management en advies •

Rekenkameronderzoek Hollands Kroon

Accommodatiebeleid Gemeente Hollands Kroon
'Samen bouwen aan vertrouwen'

Datum
14 januari 2025

Referentie
2412PK

In opdracht van
Rekenkamer Hollands Kroon

gemeente Hollands Kroon

Inhoudsopgave

1 Inleiding 2
1.1 Aanleiding 2
1.2 Doel, centrale vraag en deelvragen 2
1.3 Normenkader 4
1.4 Reikwijdte onderzoek 5
1.5 Onderzoeksopzet 6
1.6 Leeswijzer 6

2 Beantwoording deelvragen en toetsing normenkader 7
2.1 Duurzaamheidsaspecten: deelvraag 1 7
2.2 Toegankelijkheid: deelvraag 2 16
2.3 Financiële haalbaarheid: deelvraag 3 21
2.4 Veranderende gemeenschapsbehoeften: deelvraag 4 26
2.5 Binnen- versus buitenaccommodaties: deelvraag 5 33
2.6 Stakeholdersbetrokkenheid: deelvraag 6 37

3 Conclusies 47
3.1 Beantwoording van de deelvragen 47
3.2 Beantwoording centrale vraag 50
3.3 Aanbevelingen en suggesties 51

Bijlage 1 Onderzochte documenten 53

Bijlage 2 Onderzochte accommodaties 54

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Hollands Kroon, gelegen in de Kop van Noord-Holland, heeft het onderwerp accommodatiebeleid geselecteerd als onderzoek in 2024. Deze regio, met haar unieke samenstelling van diverse kernen en buurtschappen, wordt sterk beïnvloed door sociale veranderingen zoals vergrijzing en individualisering, wat nieuwe uitdagingen met zich meebrengt voor het accommodatiebeleid.
De gemeente Hollands Kroon heeft zich gericht op een toekomstgericht beleid dat de leefbaarheid binnen de gemeenschappen versterkt door middel van passende accommodaties zoals sportfaciliteiten, culturele centra, en welzijnsorganisaties. Er is een beweging naar gemeenschapsgerichte governance, waarbij de verantwoordelijkheid voor publiek-maatschappelijke gebouwen steeds meer bij de gebruikers en inwoners zelf komt te liggen. Dit vereist een gedetailleerde evaluatie van de effectiviteit, efficiëntie, en impact van deze benadering op de gemeenschap.

1.2 Doel, centrale vraag en deelvragen

Het **doel** van het onderzoek is om een diepgaande analyse te verrichten naar de financiële prikkels binnen het beleid, met een focus op duurzame en toegankelijke gemeenschapsaccommodaties. Belangrijke onderdelen van het onderzoek omvatten de analyse van huidige gebruikspatronen, gebruikerstevredenheid, de doeltreffendheid van huidige beleidsmaatregelen, en aanbevelingen voor toekomstige ontwikkelingen.
De **centrale vraag** van het onderzoek is:

'Op welke wijze kan het gemeentelijk accommodatiebeleid worden geherstructureerd om een evenwicht te vinden tussen duurzaamheid, toegankelijkheid, en economische efficiëntie, met inachtneming van de dynamische behoeften van de gemeenschap en de specifieke vereisten voor binnen- en buitenfaciliteiten?'

Hierbij zijn deelvragen ontworpen om een diepgaand inzicht te geven in de verschillende facetten van het accommodatiebeleid en om specifieke, actiegerichte inzichten te bieden die het beleid kunnen informeren en leiden tot een meer evenwichtig, duurzaam en gemeenschapsgericht accommodatiebeleid. Deze deelvragen zijn de volgende:

1. **Duurzaamheidsaspecten**: Welke duurzaamheidsprincipes kunnen het beste geïntegreerd worden in het gemeentelijk accommodatiebeleid om zowel op korte als lange termijn milieuvoordelen en kostenefficiëntie te garanderen? Hierbij kan gekeken worden naar energieverbruik, materiaalgebruik, en levenscyclusanalyse van accommodaties.

2. **Toegankelijkheid**: Hoe kan de toegankelijkheid van gemeentelijke accommodaties worden verbeterd voor diverse gebruikersgroepen, inclusief mensen met een beperking, ouderen, en jongeren, om inclusiviteit en gelijke kansen te bevorderen?

3. **Financiële haalbaarheid**: Op welke manier kunnen de financiële modellen voor het beheer en onderhoud van gemeentelijke accommodaties worden geoptimaliseerd om financiële duurzaamheid te waarborgen zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit en beschikbaarheid van de voorzieningen?

4. **Veranderende gemeenschapsbehoeften**: Hoe kan het accommodatiebeleid flexibel worden ontworpen om in te spelen op de veranderende behoeften en verwachtingen van de gemeenschap, bijvoorbeeld door demografische verschuivingen, veranderende sport- en recreatievoorkeuren, en nieuwe sociale dynamieken?

5. **Binnen- versus buitenaccommodaties**: Welke specifieke strategieën zijn effectief voor het beheer van binnen- versus buitenaccommodaties, rekening houdend met hun unieke uitdagingen en mogelijkheden, zoals weersinvloeden, ruimtelijke beperkingen, en gebruikspatronen?

6. **Stakeholderbetrokkenheid**: Hoe kunnen de belangen en input van stakeholders, waaronder gebruikers, buurtbewoners, lokale ondernemingen, en maatschappelijke organisaties, effectief worden geïntegreerd in het accommodatiebeleid om draagvlak en tevredenheid te maximaliseren?

Aan deze deelvragen heeft het onderzoeksbureau de volgende vraag toegevoegd:

7. **Juridisch kader en expertise Drijver en Partners:** Welke wet- en regelgeving is op dit onderzoek van toepassing, welke expertise van Drijver en Partners op het gebied van accommodatiebeleid en bovenstaande vragen kan worden gebruikt voor de beantwoording van de centrale vragen, focusgebieden en belangrijke onderdelen?

1.3 Normenkader

Om de onderzoeksvragen te kunnen toetsen is een normenkader vastgesteld. Het normenkader is leidend bij de uitvoering van het onderzoek en vormt de basis bij de beantwoording van de onderzoeksvragen.

1. Juridisch kader en expertise Drijver en Partners
De beleidsdoelen zijn SMART-C geformuleerd
Er is een PDCA-cyclus
De beleidsdoelen worden verwerkt in de uitvoeringsprogramma's en begroting
Er wordt (beleidsmatig) voldaan aan het Besluit bouwwerken leefomgeving
Er wordt (beleidsmatig) voldaan aan hoofdstuk 1 van de Grondwet
Er wordt (beleidsmatig) voldaan aan de Wet gelijke behandelingen op grond van handicap of chronische ziekte
2. Duurzaamheidsaspecten
Het TRIAS energetica duurzaamheidsprincipe wordt gehanteerd
3. Toegankelijkheid
Er wordt voldaan aan het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap
Er is een lokaal inclusie agenda opgesteld
De gemeenteraad ziet toe op de naleving
4. Financiële haalbaarheid
Er wordt gewerkt met een meerjaren onderhoudsplan (of een soortgelijk instrument)
In deze plannen, of los in de begroting, is rekening gehouden met uitvoering van de duurzaamheidsmaatregelen
Er zijn afspraken over beheer en onderhoud
5. Veranderende gemeenschapsbehoeften
Het college en de ambtelijke organisatie hebben goed zicht op de trends en ontwikkelingen die relevant zijn voor het accommodatiebeleid; hieronder vallen tenminste: - landelijke trends in beleid - landelijke trends in bouw, exploitatie en beheer van accommodaties - landelijke en lokale trends in animocijfers - regionale ontwikkelingen - lokale demografische trends - lokale sociaaleconomische trends
Voorafgaand aan het ontwerpen van het beleid is een situatieschets gemaakt waarin de belangrijkste trends en ontwikkelingen zijn meegenomen
6. Binnen- versus buitenaccommodaties
Er is een 0-meting van de maatschappelijke behoefte aan accommodaties
Het accommodatiebeleid is gebaseerd op de maatschappelijke behoeften
7. Stakeholdersbetrokkenheid
Er is participatiebeleid
Het beleid is gebaseerd op praktijkonderzoek
Het beleid wordt door alle betrokkenen als transparant ervaren
Het beleid is adequaat naar alle betrokkenen gecommuniceerd

Met het normenkader wordt getoetst of beleidsdoelen Specifiek, Meetbaar, Afgestemd, Realistisch, Tijdsgebonden en Consistent (SMART-C) zijn geformuleerd en er een PDCA-cyclus (Plan Do Check Act) is. Hiermee bekijken we een belangrijke pijler van het onderzoek die niet expliciet in de vraagstelling is geformuleerd: de **doeltreffendheid** van de huidige beleidsmaatregelen. Centraal staat hierbij of met het beleid beoogde prestaties of effecten daadwerkelijk zijn gerealiseerd en in hoeverre het aan beleid te danken is dat de doelen zijn bereikt, of juist niet. De algemene rekenkamer omschrijft de noodzaak voor SMART-C als volgt:

Figuur 1.1: SMART-C

> De overheid moet duidelijke ambities hebben. Dat is nodig om vast te stellen wat nodig is (in termen van tijd, mensen, middelen en geld) om de beleidsdoelen te realiseren. Daarom moeten beleidsdoelen SMART-C geformuleerd zijn: specifiek, meetbaar, afgestemd, realistisch, tijdgebonden en consistent.

Bron: Handleiding Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek, p48

Hierbij opgemerkt dat het niet altijd mogelijk is SMART-C doelstellingen te formuleren. In dat geval wordt nagegaan of de gemeente op een andere wijze haar ambities heeft geformuleerd. Als beleid bijvoorbeeld met andere partners, die hun eigen belangen en doelen hebben, wordt voorbereid en uitgevoerd, is het niet altijd mogelijk doelen SMART-C te formuleren, maar wordt gekeken naar de eigen rol van de overheid in deze samenwerking.

Het hebben van een PDCA-cyclus is van belang om te beoordelen of de organisatie een proces heeft waarbij het doelen toetst en waar nodig bijstuurt om te komen tot de geformuleerde doelen. Het hebben van een dergelijk continu leer- en verbetercyclus is van belang voor doeltreffend beleid.

Tenslotte is gekeken of de beleidsdoelen worden verwerkt in de uitvoeringsprogramma's en begroting.

1.4 Reikwijdte onderzoek

De rekenkamer wil met dit onderzoek naar de uitwerking van het accommodatiebeleid kijken op verschillende aspecten zoals hierboven geformuleerd. Aan de hand van een vooraf vastgestelde lijst aan accommodaties is de scope beperkt tot cultuur- en welzijnsaccommodaties, gymzalen, musea, sporthalen, binnen- en buitensportaccommodaties.
Accommodaties zoals onderwijshuisvesting, de zwembaden, gemeentelijke werven en loodsen, brandweerkazernes, bibliotheken, molens, kerken of het gemeentehuis zijn in dit onderzoek niet meegenomen.

1.5 Onderzoeksopzet

Dit onderzoek is een kwalitatief onderzoek met een centrale opgave, focusgebieden en onderwerpen die aan de orde moeten komen. Middels een vastgesteld kader is een diepgaande analyse uitgevoerd over bestaande data, zoals de relevante beleidsstukken, en nieuwe data, komende uit interviews met de relevante stakeholders.
Het onderzoek is in de volgende stappen uitgevoerd:

1. Oriëntatie: In deze fase is met de rekenkamer en het contactpersoon vanuit de ambtelijke organisatie afgestemd welke documenten er nodig zijn voor het onderzoek en welke ambtenaren geïnterviewd moeten worden. Ook is via de rekenkamer en de begeleidingscommissie het normenkader en lijst aan onderzochte accommodaties afgestemd.
2. Literatuurstudie: De aangeleverde stukken zijn bestudeerd. Aan de hand van de interviews en vervolgvragen zijn aanvullende stukken opgevraagd en in dit onderzoek verwerkt.
3. Interviews: met acht verschillende ambtenaren, die nauw zijn betrokken bij de diverse aspecten van de vraagstelling, zijn interviews gehouden. Van deze interviews is een verslag gemaakt, welke ter accordering aan de geïnterviewden en ons gemeentelijk contactpersoon is voorgelegd.
   Vervolgvragen zijn schriftelijk per e-mail gesteld, waarbij ook andere ambtenaren in de beantwoording zijn betrokken.
4. Concept onderzoeksrapport: een concept rapport is voor wederhoor voorgelegd aan de ambtelijke organisatie voor een technische reactie.
5. Definitieve rapportage: opvolgend is de definitieve rapportage opgesteld, inclusief conclusies en aanbevelingen.
6. Het definitieve rapport is aangeboden aan de gemeenteraad.

1.6 Leeswijzer

In dit eerste inleidende hoofdstuk wordt het kader geschetst waarbinnen het onderzoek plaatsvindt. De aanleiding, centrale vraag, deelvragen, normenkader, reikwijdte van het onderzoek en de onderzoeksmethode zullen worden weergegeven.

In hoofdstuk 2 worden de in 1.2 aangegeven deelvragen beantwoordt en toetst het beleid aan het normenkader. Deelvraag 7 wordt niet apart behandeld. Deze deelvraag wordt daar waar deze relevant is, binnen de deelvragen beantwoord.

In hoofdstuk 3 worden de conclusies getrokken. Aan de hand van de deelvragen zal de centrale vraag worden beantwoord en een overzicht worden gegeven van de aanbevelingen en suggesties.
Het rapport wordt afgesloten met de bijlagen.

2 Beantwoording deelvragen en toetsing normenkader

2.1 Duurzaamheidsaspecten: deelvraag 1

In deze paragraaf zal aan de hand van het normenkader deelvraag 1 worden beantwoord. De eerste deelvraag gaat over de duurzaamheidsaspecten van het accommodatiebeleid en is als volgt geformuleerd:

Welke duurzaamheidsprincipes kunnen het beste geïntegreerd worden in het gemeentelijk accommodatiebeleid om zowel op korte als lange termijn milieuvoordelen en kostenefficiëntie te garanderen? Hierbij kan gekeken worden naar energieverbruik, materiaalgebruik, en levenscyclusanalyse van accommodaties.

Dit wordt getoetst aan de hand van de volgende normen:

1. Het Trias Energetica duurzaamheidsprincipe wordt gehanteerd;
2. Juridisch kader: er wordt (beleidsmatig) voldaan aan het Besluit bouwwerken leefomgeving;
3. De beleidsdoelen zijn SMART-C geformuleerd, er is een PDCA-cyclus en de beleidsdoelen worden verwerkt in de uitvoeringsprogramma's en begroting.

2.1.1 Het Trias Energetica duurzaamheidsprincipe wordt gehanteerd

Als norm is vastgesteld dat het Trias Energetica duurzaamheidsprincipe wordt gehanteerd. De Trias Energetica is een algemeen gehanteerde driestappen strategie waarbij:

1. in de eerste stap gebruik zoveel mogelijk beperk wordt;
2. in de tweede stap zoveel mogelijk van duurzame energiebronnen gebruik wordt gemaakt;
3. in de derde stap zo efficiënt mogelijk gebruik wordt gemaakt van eindige bronnen.

Uit het duurzaamheidsprogramma 2020-2022, vastgesteld door de gemeenteraad op 28 mei 2020, blijkt dat de gemeente Hollands Kroon de Trias Energetica als basisprincipe gebruikt:

Figuur 2.1: strategie programmalijn een klimaatneutrale gemeente

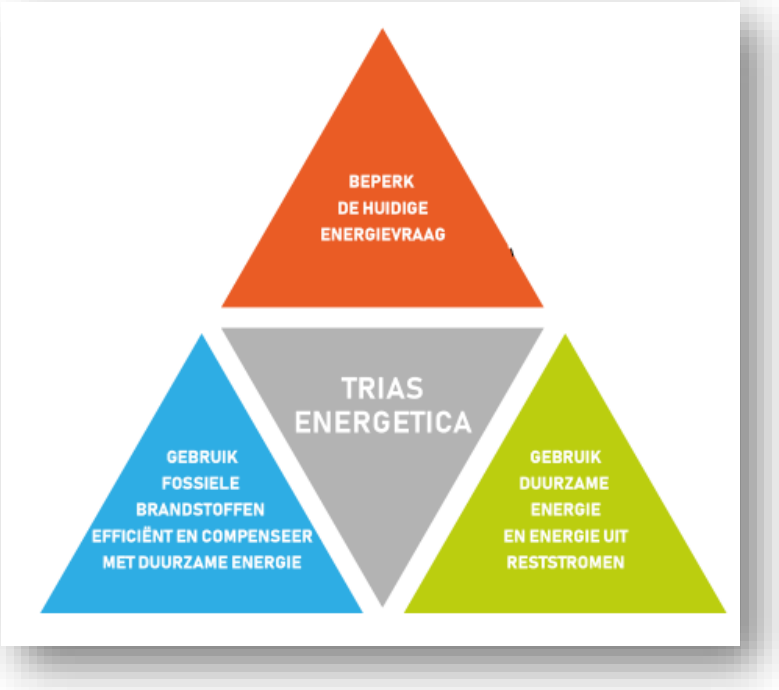
Slimme energie is de toekomst. Daarom kijken wij verder dan alleen zon- of windenergie. Wij spelen in op de kansen die bijvoorbeeld waterstof biedt. Wij maken inzichtelijk welke vormen van (alternatieve) energie een bijdrage kunnen leveren in onze energiemix. De bijdrage die wij als gemeente doen in het energievraagstuk leggen we vast in een Regionale Energiestrategie. Samen met inwoners, organisaties en andere overheden komen we tot een gedragen bod.

Om in 2050 als land energieneutraal te zijn, gaan we naar andere manieren van gebruik en opwek. Ons uitgangspunt hierbij is de Trias Energetica[3]. Dit is een stappenplan dat is ontwikkeld door de TU Delft, en geldt als onze leidraad.

Bron: Programma Duurzaamheid 20202-2022, p7

Hierbij wordt het Trias Energetica principe als volgt weergegeven.

Figuur 2.2: Trias Energetica

Bron: Programma Duurzaamheid 2020-2022, p8

De Trias Energetica valt binnen de gemeente Hollands Kroon expliciet onder de programmalijn '*Een klimaatneutrale gemeente*' (Programma Duurzaamheid, p7).

In de deelvraag is vastgelegd te kijken naar **materiaalgebruik**. Dit valt in Hollands Kroon onder de Trias Energetica opgenomen, waarbij de gemeente isoleren (dus het gebruik van isolerende maatregelen om de energievraag te beperken) als eerste stap ziet (Programma Duurzaamheid, p7).
Daarnaast is materiaalgebruik ook opgenomen in de doelstellingen voor circulariteit (het zoveel mogelijk hergebruiken van materialen). In het coalitieakkoord is daar het volgende voor opgenomen:

Figuur 2.3: circulariteit

Circulariteit
We stimuleren circulariteit en hergebruik van afvalstromen. Met partners onderzoeken we hoe we dit het beste kunnen realiseren, bijvoorbeeld door het initiëren van pilots. We kunnen een eerste schakel zijn voor de ondernemers in het gesprek met de provincie en de rijksoverheid over bijvoorbeeld subsidies.

Bron: Samen bouwen aan vertrouwen, Coalitieakkoord 2022-2026, p17

In het coalitieakkoord maakt het materiaalgebruik nog geen onderdeel uit van circulariteit, echter, wel in de uitwerking in het programma duurzaamheid:

Figuur 2.4: doelstelling programmalijn circulaire gemeente

Bron: Programma Duurzaamheid 20202-2022, p17

Uit figuur 2.4 blijkt dat er wordt gekeken naar het materiaalgebruik met als doel in 2050 volledig circulair te worden. De gemeente Hollands Kroon wil de circulaire economie in de eigen organisatie verweven en zich richten op bewustwording, samenwerken en het goede voorbeeld geven (Programma Duurzaamheid 2020-2022, p17).

Daarnaast is vastgelegd te kijken naar de **levenscyclus analyse** (LCA) van de gebouwen. Uit schriftelijke vragen is gebleken dat er geen analyses worden gemaakt van de ecologische impact (milieueffecten) gedurende de gehele levensduur van de accommodatie. Wel wordt bij vervanging van elementen van een pand naar het materiaalgebruik gekeken, ook vanuit een externe expertise, maar niet o.b.v. een LCA.
Tenslotte is aangegeven dat bij nieuwbouw naar de materialen wordt gekeken die lang meegaan en zo min mogelijk onderhoud nodig heeft, wederom niet o.b.v. een LCA.

Ondanks dat er niet met levenscyclus analyses wordt gewerkt is de conclusie is dat aan deze norm wordt voldaan. Het Trias-Energetica duurzaamheidsprincipe wordt gehanteerd.

2.1.2 Toetsing juridisch kader

Het juridische kader bij duurzaamheidsaspecten is te vinden in het 'Besluit Bouwwerken Leefomgeving' en het 'Activiteitenbesluit'. In deze besluiten zijn duurzaamheidseisen opgenomen waar accommodaties aan moeten voldoen.

Uit de interviews is gebleken dat het Besluit Bouwwerken Leefomgeving en het Activiteitenbesluit door de gemeente Hollands Kroon wordt nageleefd. De gemeentelijke accommodaties worden, zoals blijkt uit het raadsbesluit 'Kredietaanvraag energieneutraal maken gemeentelijke gebouwen in beheer' van 2 november 2021 , tussen nu en 2031 niet alleen energieneutraal gemaakt, maar ook aardgasloos. Hiermee gaat de gemeente verder dan wat het juridisch kader voorschrijft.

Daarnaast wordt vanuit de ambtelijke organisatie geadviseerd in nieuwe projecten gebouwen energie neutraal (ENG) en gasloos te bouwen. Dit advies is echter niet (financieel) geborgd, noch vertaald naar beleid. Dit is voor het juridisch kader echter niet relevant. Aan het juridisch kader wordt (beleidsmatig) voldaan.

2.1.3 Expertise Drijver en Partners

Getoetst is of de beleidsdoelen SMART-C zijn geformuleerd en er een PDCA-cyclus is. Ook is gekeken of de beleidsdoelen worden verwerkt in de uitvoeringsprogramma's en begroting.

Voor duurzaamheid heeft de gemeente Hollands Kroon in het programma Duurzaamheid 2020-2022, vastgesteld op 28-05-2020, een visie opgesteld. Onder deze visie hangen doelstellingen en zijn of worden er programmalijnen opgesteld. De visie ziet er als volgt uit:

Figuur 2.5: Visie duurzaamheid

Hollands Kroon werkt aan een duurzame samenleving en leefomgeving. In de gemeente Hollands Kroon is de basishouding: denken en doen aan duurzaamheid. Het is een integraal uitgangspunt van het gemeentelijk beleid en bedrijfsvoering. Het gaat om duurzame ontwikkeling waarbij we rekening houden met de gevolgen van ons handelen voor toekomstige generaties. Duurzaamheid is leidend en een verbindend principe. Haalbaar en betaalbaar is het uitgangspunt. Gemeente Hollands Kroon heeft een voorbeeldfunctie. Met dit programma leveren we een bijdragen aan de volgende onderdelen en ambities van duurzaamheid. Deze komen uit het Nationaal Klimaatakkoord, het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie en het programma Nederland Circulair 2050.

ENERGIETRANSITIE
Het gaat om een energieneutrale energievoorziening. Rijk en decentrale overheden streven gezamenlijk de doelstelling na om te komen tot 49% CO2- reductie in 2030 (ten opzichte van 1990).

KLIMAATADAPTATIE
Hollands Kroon voegt zich naar de (versnelde) klimaatverandering zodat schade door weersomstandigheden beperkt wordt. In 2050 is Hollands Kroon klimaatbestendig en waterrobuust ingericht. Daarvoor wordt vanaf 2020 klimaatbestendig gehandeld.

CIRCULAIRE ECONOMIE
De afvalstoffen van vandaag zijn de grondstoffen van morgen. Het gaat om kringlopen van afvalstoffen. Dat vraagt om een andere manier van denken en bedrijfsvoeren. De transitieagenda's circulaire economie worden uitgevoerd om te komen tot een circulaire regio in 2050.

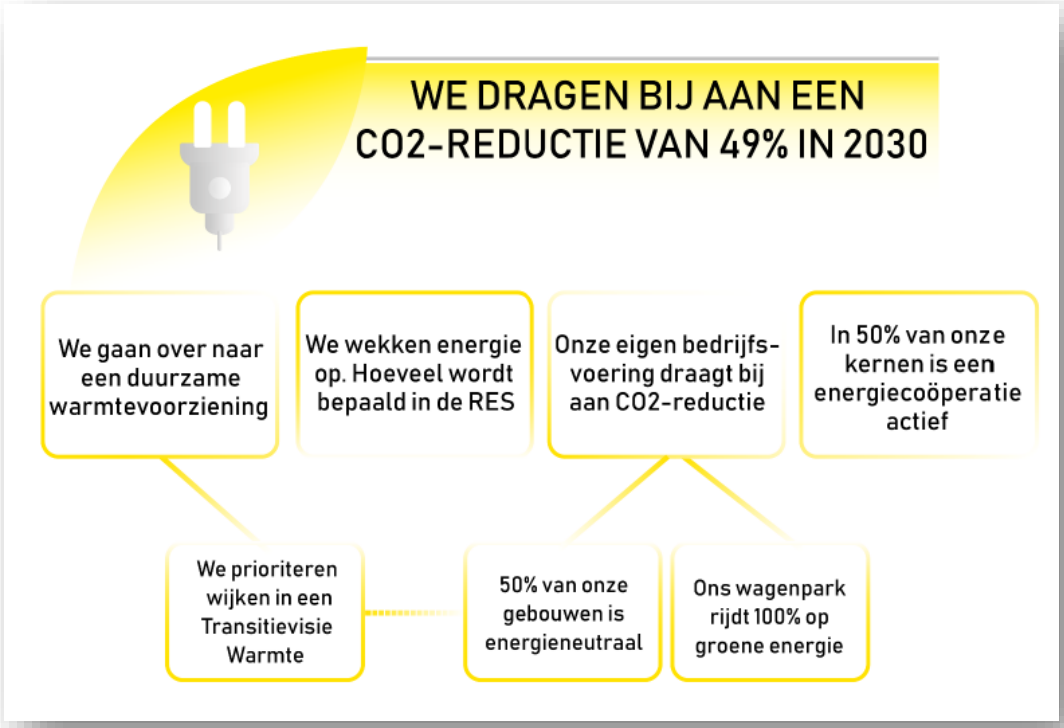

BIODIVERSITEIT
Het gaat over de verscheidenheid aan planten, dieren en micro-organismen en de samenhang. Het Rijksbeleid is gericht op het herstel en behoud van de Nederlandse natuur.

Bron: Programma Duurzaamheid 2020-2022, p4

Deze visie is vertaald naar de volgende beleidsdoelen:

Figuur 2.6: doelstellingen

Bron: Programma Duurzaamheid 2020-2022, p8

De doelstellingen die ingrijpen op het accommodatiebeleid zijn als geformuleerd, waarbij wordt gekeken of deze **SMART-C** zijn geformuleerd.

1. *Wij dragen bij aan een CO2 reductie van 49% in 2030;*

Dit beleidsdoel is niet SMART-C geformuleerd. Het is het *streven* (samen met de rijksoverheid en andere decentrale overheden) in 2030 49% reductie aan CO2 te bewerkstellingen. Net als *'Wij dragen bij'* is dit géén specifieke doelstelling. De reductie is wel meetbaar, afgestemd, tijdsgebonden en consistent met ander beleid.

Onder het beleidsdoel zijn een aantal subdoelen geformuleerd om te komen tot het hoofddoel, allen gericht op 2030. Voor het accommodatiebeleid zijn hiervan de volgende relevant:

a. *We gaan over naar een duurzame warmtevoorziening.*

Dit doel is SMART-C geformuleerd. Het doel is helder, meetbaar, tijdsgebonden en consistent. Wellicht is er discussie mogelijk over de (financiële) haalbaarheid van dit doel. Duurzame energiebronnen zijn niet 24/7 voorhanden en het is onduidelijk of het (financieel) haalbaar is alle accommodaties duurzaam te verwarmen. Daarnaast is het een risico dat, blijkens de jaarstukken 2023 zoals in de raad behandeld op 23-05-2024, de netcongestie alleen maar groter. Hierdoor is de doelstelling van de regionale opslag- en energie infrastructuur is verschoven van voor 2030 naar 2030-2032 (Jaarstukken 2023, p71).

Ook blijkt uit de jaarstukken 2023 dat het onzeker is de streefwaarde ten aanzien van de opwekking van duurzame energie te behalen (Jaarstukken 2023, p71).

b. *50% van onze gebouwen is energieneutraal*

Dit doel is SMART-C geformuleerd met de aanname dat dit doel realistisch is. In beantwoording van schriftelijke vragen is aangegeven dat dit doel behaald gaat worden. Uit onderzoek blijkt hier wel een nuancering in te zitten. Er zijn gebouwen in bezit waarvoor het niet rendabel is deze energieneutraal te maken: gebouwen die amper energie verbruiken, er gebouwen aan het einde van hun levensduur zitten of waarvan het plan is ze af te stoten. Deze gebouwen worden niet energieneutraal gemaakt.

2. *In 2050 zijn we volledig circulair.*

Dit doel is SMART-C geformuleerd, uitgaande dat volledig circulair haalbaar is. Of dit zo is wordt getoetst door te kijken naar de relevante subdoelen. Dit zijn de volgende:

a. *We dragen bij aan een afname van 50% gebruik van primaire grondstoffen in 2030.*

Dit doel is relevant wanneer het gaat om gebruik van grondstoffen voor onderhoud of realisatie van accommodaties. Het doel is niet SMART-C geformuleerd. '*Wij dragen bij*' is geen specifieke doelstelling omdat over de bijdrage zelf niets wordt gezegd. De reductie is wel meetbaar, afgestemd, tijdsgebonden en consistent met ander beleid.

b. *We willen meer grondstoffen en materialen hergebruiken en terugwinnen.*

Het doel is niet SMART-C geformuleerd omdat deze niet specifiek is. '*Wij willen meer*' is geen specifieke doelstelling omdat over de bijdrage zelf niets wordt gezegd. De hoeveelheid hergebruikte en teruggewonnen grondstoffen en materialen is wel meetbaar, het doel is tijdsgebonden en consistent met ander beleid.

Beide doelstellingen zijn derhalve niet SMART-C geformuleerd.

In het programma duurzaamheid zijn de taken en verantwoordelijkheden inzichtelijk gemaakt en is de **PDCA-cyclus** beschreven. Het afleggen van verantwoording en bijsturen van het programma geschiet door monitoring, waarbij KPI's en doelstellingen terug komen in de reguliere rapportages in de planning- en control cyclus:

Figuur 2.7: monitoring en rapportage

- Hebben we onze doelstellingen behaald, wat is de voortgang op de doelstelling?
- Hebben we onze resultaten gehaald?
- Zijn er nieuwe projecten en acties nodig of gaan we iets juist niet meer doen?

Bron: Programma Duurzaamheid 2020-2022, p22

Deze verantwoording vindt plaats via de gemeentelijke jaarrekening. Hierin een beknopte rapportage over:

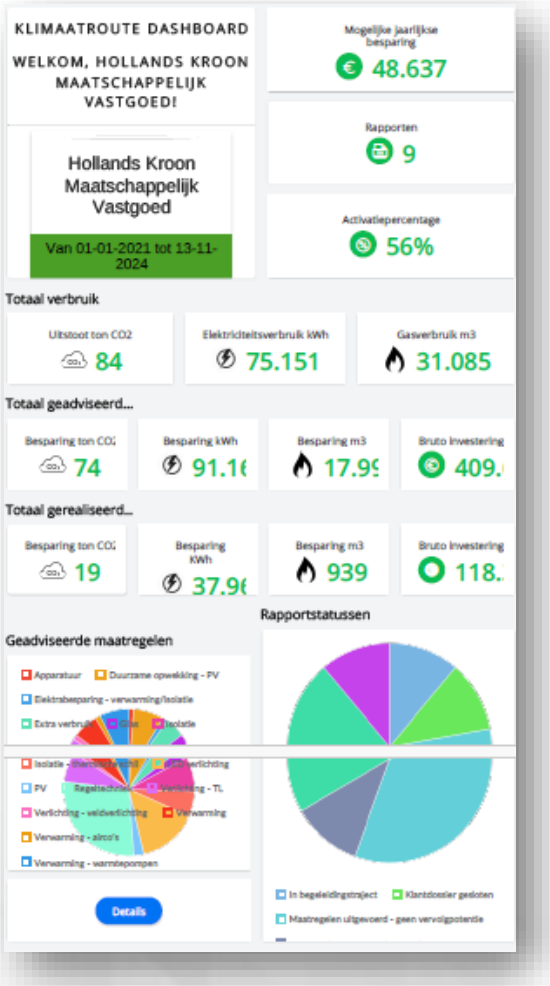
- Nakomen van de afspraken uit het klimaatakkoord (p71);
- Regionale opslag- en energie infrastructuur (p71);
- Circulaire economie (p72);
- Waterstofeconomie (duurzame energiebron) (p75);
- Netcongestie (p77);

- Windenergie (p78);
- CO2 prestatieladder (zodat reductie beter in kaart gebracht kan worden) (p80);
- Aantal energie neutrale gebouwen (p183).

In de jaarstukken van 2023 staan rapportages over delen van het uitvoeringsprogramma, echter, zonder een integrale beschouwing te geven de uitvoering van het duurzaamheidsprogramma.

Verder staat in het programma duurzaamheid dat er een uitgebreider instrument wordt ontwikkeld '*om cijfermatig en inhoudelijk inzicht te geven in de voortgang en het effect van inspanningen, instrumenten en activiteiten die daarvoor nodig zijn. Deze rapportage noemen we 'De staat van duurzaamheid Hollands Kroon'. Daarbij maken we ook gebruik van instrumenten van derden*' (Programma Duurzaamheid 20202-2022, p22).
Dit instrument was tijdens het onderzoek nog niet beschikbaar en is dus ook niet beoordeeld. Wel wordt er gewerkt via een dashboard, waarin inzicht wordt gegeven in de gerealiseerde (ten opzichte van de geadviseerde) maatregelen.

Figuur 2.8: dashboard

Bron: Intern document gemeente Hollands Kroon

Ook de aangekondigde rapportage 'De staat van duurzaamheid Hollands Kroon' is nog niet uitgebracht.
Omdat de beleidsdoelen niet SMART-C zijn geformuleerd en de rapportage niet conform het uitvoeringsprogramma is, volstaat deze momenteel niet.
Uit bovenstaande blijkt wel dat doelen zijn opgenomen in de uitvoeringsprogramma's en begroting.

2.1.4 Aanbevelingen

Op basis van bovenstaande de volgende aanbevelingen:

1. Formuleer de beleidsdoelen in het duurzaamheidsbeleid SMART-C om de doeltreffendheid te borgen en voer het PDCA-cyclus conform opzet uit;
2. Werk in het duurzaamheidsbeleid met levenscyclusanalyses voor de gemeentelijke accommodaties.

Met het gevoerde beleid wordt voldaan aan het juridisch kader. Tenslotte blijken de beleidsdoelen voldoende uitgewerkt te zijn in de uitvoeringsprogramma's.

2.1.5 Beantwoording deelvraag

De deelvraag voor duurzaamheidsaspecten is als volgt:

Welke duurzaamheidsprincipes kunnen het beste geïntegreerd worden in het gemeentelijk accommodatiebeleid om zowel op korte als lange termijn milieuvoordelen en kostenefficiëntie te garanderen? Hierbij kan gekeken worden naar energieverbruik, materiaalgebruik, en levenscyclusanalyse van accommodaties.

Het antwoord op deze vraag is als volgt:

Het huidig gevoerde duurzaamheidsprincipe, de Trias Energetica, kan het beste gevoerd worden om zowel op korte als lange termijn milieuvoordelen en kostenefficiëntie te garanderen. Uitgangspunt hierbij is dat de maatregelen haalbaar en betaalbaar zijn. Hierbij moeten de beleidsdoelen SMART-C worden geformuleerd, de PDCA-cyclus conform plan worden uitgevoerd en in het duurzaamheidsbeleid met levenscyclusanalyses voor de gemeentelijke accommodaties worden gewerkt.

2.2 Toegankelijkheid: deelvraag 2

In deze paragraaf gaat aan de hand van het normenkader deelvraag 2 worden beantwoorden. De tweede deelvraag gaat over de toegankelijkheid van gemeentelijke accommodaties en is als volgt geformuleerd:

Hoe kan de toegankelijkheid van gemeentelijke accommodaties worden verbeterd voor diverse gebruikersgroepen, inclusief mensen met een beperking, ouderen, en jongeren, om inclusiviteit en gelijke kansen te bevorderen?

Dit wordt getoetst aan de hand van de volgende normen:

1. Er wordt voldaan aan het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap;
2. Er is een lokaal inclusie agenda opgesteld;
3. De gemeenteraad ziet toe op de naleving;
4. Juridisch kader: er wordt (beleidsmatig) voldaan aan hoofdstuk 1 van de Grondwet en de Wet gelijke behandelingen op grond van handicap of chronische ziekte;
5. De beleidsdoelen zijn SMART-C geformuleerd, er is een PDCA-cyclus en de beleidsdoelen worden verwerkt in de uitvoeringsprogramma's.

2.2.1 Er wordt voldaan aan het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap

In 2016 is het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap door de tweede kamer geratificeerd. Hiervoor zijn twee wetten aangepast: de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte en de Kieswet. Gemeenten zijn vrij om te bepalen hoe zij invulling geven aan het verdrag, maar moeten deze wel vorm geven in bijvoorbeeld een lokaal inclusieagenda, die samen met inwoners met een beperking en hun familie moet worden opgesteld. De gemeenteraad dient toe te zien dat dit gebeurd. Aan deze norm wordt dus pas voldaan als aan de volgende twee normen (zie 2.2.2 en 2.2.3) wordt voldaan.

2.2.2 Er is een lokaal inclusie agenda opgesteld

Het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap door de tweede kamer is bij de ambtelijke organisatie bekend. Met ondersteuning van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is de lokale inclusie agenda (LIA) geschreven, waarbij (de ratificatie van) bovengenoemd verdrag als basis dient. Dit blijkt uit de inleiding van de LIA:

Figuur 2.9: basis LIA

2. Inleiding

In juli 2016 heeft Nederland het VN-Verdrag rechten voor mensen met een handicap geratificeerd. Met deze ratificatie is aan de Jeugdwet, Wmo en de Participatiewet de verplichting toegevoegd om als gemeente te laten zien hoe je uitvoering van dit verdrag meeneemt in je plannen en beleidsvorming. Daarnaast is uitgesproken dat deze plannen moeten worden samengevoegd tot een integraal plan voor het gehele sociaal domein. Ook stelt het 'Besluit Toegankelijkheid' dat gemeenten een actieplan moeten opstellen waarin zij geleidelijk werken aan een betere algemene toegankelijkheid, ook buiten het sociaal domein. Dit alles komt samen in de Lokale Inclusie Agenda.

Bron: LIA Hollands Kroon, p6

Bij het opstellen van de LIA is actief input opgehaald via de WMO adviesraad, de cliëntenraad Participatiewet en een vragenlijst via denkmee.hollandskroon.nl. De LIA is 18 april 2024 door de gemeenteraad van Hollands Kroon vastgesteld.

2.2.3 De gemeenteraad ziet toe op de naleving

In de LIA is vastgesteld dat het beleid minimaal één keer per jaar wordt geëvalueerd en de effecten gemeten. Het uitgangspunt hierbij is het betrekken van *'de doelgroep, mensen met een handicap op chronische ziekte, is hierbij extra belangrijk'* (LIA Hollands Kroon, p12).
Ook is in de LIA opgenomen dat na het uitvoeren van de evaluatie, een vernieuwde versie met voortgangsrapportage opgesteld en aangeboden wordt aan het college en de gemeenteraad.
De conclusie is dat de gemeente Hollands Kroon aan (de ratificatie van) het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap voldoet, er is een lokaal inclusie agenda opgesteld en de gemeenteraad ziet toe op de naleving hiervan. Aan de eerste drie normen is dus voldaan.

2.2.4 Toetsing juridisch kader

Het juridisch kader bij deze onderzoeksvraag is hoofdstuk 1 van de Grondwet (gelijke behandeling en discriminatieverbod) en de Wet gelijke behandelingen op grond van handicap of chronische ziekte (ieder mens moet in staat worden gesteld aansluitend bij zijn eigen mogelijkheden autonoom te zijn).

Beleidsmatig wordt er vanuit de LIA verwezen naar het coalitieakkoord. In het coalitieakkoord is aansluiting bij het juridische kader. *'Uitgangspunt bij alles wat we doen, iedereen eraan kan deelnemen. We stellen hiervoor een lokale inclusieagenda op'* (Samen bouwen aan vertrouwen, coalitieakkoord 2022-2026, p13).
Het uitvoeren van de LIA zou dan de basis moeten zijn om aan het juridische kader te voldoen. In de inleiding van de LIA staat immers dat in de LIA alle plannen en beleidsvorming samen komen.

Dat deze uitvoering voor het kader nodig is, blijkt uit één van de adviezen vanuit het participatieproces: die is gevoerd bij het opstellen van de LIA:
'Openbare gebouwen, zoals dorpshuizen of de bibliotheek, zijn soms niet goed toegankelijk voor mensen met een handicap. Het 'gewoon meedoen' wordt zo lastiger gemaakt' (LIA Hollands Kroon, p10).

Dit blijkt ook uit de volgende constatering van het sportakkoord:
'Het sportaanbod bij sportaanbieders sluit (te vaak) onvoldoende aan op de veranderende behoefte van de sporter. Zowel op het gebied van kwaliteit als op veiligheid en toegankelijkheid' (Sportakkoord 'Sport versterkt', p1).

Om aan bovenstaande constateringen het hoofd te kunnen bieden, is er in de LIA de volgende, nog uit te voeren actie opgenomen: *'We toetsen onze openbare gebouwen (opnieuw) op toegankelijkheid, met hulp van ervaringsdeskundigen. Ook stembureaus worden hierin meegenomen'* (LIA Hollands Kroon, p14).

Concluderend kan worden gesteld dat wanneer de gemeente uitvoering geeft aan het geformuleerde beleid, voldaan wordt aan het juridisch kader. Deze uitvoering loopt nog.

2.2.5 Expertise Drijver en Partners

Getoetst is of de beleidsdoelen SMART-C zijn geformuleerd en er een PDCA-cyclus is. Ook is gekeken of de beleidsdoelen worden verwerkt in de uitvoeringsprogramma's en begroting.

In de LIA zijn geen SMART-C doelen geformuleerd. Wel zijn er acties opgesteld waarbij is aangegeven onder welk thema deze vallen, maar niet welk doel ze dienen. Ook zijn de acties niet tijdsgebonden.

In de uitgevoerde acties staat daarnaast dat openbare gebouwen *'waar dat kon'* zijn aangepast (LIA Hollands Kroon, p14). Hiermee is in de LIA deze actie afgehandeld, terwijl het niet duidelijk is wat het resultaat is en/of welk doel wel of niet is behaald.

Ook staat er in de acties dat *'Bij de verbouwing van de buitenruimte rond het MFA is er rekening gehouden met de toegankelijkheid voor iedereen. Ook bij de verbouwing van het Kroondomein is hier aandacht voor.'* (LIA Hollands Kroon, p14). Dit zegt wederom niets over welk doel er wordt nagestreefd en wat het resultaat is van deze acties.

In de LIA is een PDCA-cyclus opgenomen:

Figuur 2.10: PDCA-cyclus

4. Effecten en evaluatie

4.1 Stand van zaken

Een compleet inclusieve en toegankelijke gemeente ben je niet in een paar jaar. Hier is tijd voor nodig. Het is dan ook belangrijk om stil te blijven staan bij het onderwerp. Dit doen we minimaal één keer per jaar door de Lokale Inclusie Agenda te evalueren en de effecten tot dan toe te meten. Zo maken we duidelijk wat er het afgelopen jaar bereikt is in de ambities en doelstellingen en kunnen we aanpassingen toevoegen aan de agenda. Het betrekken van de doelgroep, mensen met een handicap of chronische ziekte, is hierbij extra belangrijk. Zij ervaren namelijk in het dagelijks leven hoe het is om niet altijd mee te kunnen doen en kunnen praktische oplossingen of adviezen meegeven.

Voor het meten en evalueren van de Lokale Inclusie Agenda kijken we als eerste naar welke acties er zijn uitgevoerd het afgelopen jaar en welke zaken er nog in ontwikkeling zijn. Dit geeft direct inzicht in de effecten van de agenda en waar we als gemeente staan in de uitvoering van onze ambities en doelstellingen. Ook halen we ervaringen en verhalen op van inwoners door middel van bijvoorbeeld een enquête of bijeenkomst. Op deze manier horen wij als gemeente direct hoe inclusie wordt beleefd onder onze inwoners en of onze maatregelen aansluiten bij de behoeften van mensen op het gebied van inclusie en toegankelijkheid. Met deze inzichten kunnen we ons beleid verder ontwikkelen of bijsturen.

4.2 Voortgang

Na het uitvoeren van deze evaluatie in het tweede kwartaal van 2025, wordt uiterlijk in het derde kwartaal van dat jaar een vernieuwde versie met voortgangsrapportage opgesteld en aangeboden aan het college en de gemeenteraad.

Bron: LIA Hollands Kroon, p12

Deze PDCA-cyclus is conform wat van een PDCA-cyclus verwacht mag worden. Echter, zoals eerder gesteld zijn er geen SMART-C doelen geformuleerd. Zodra deze wél zijn geformuleerd, voldoet de opgenomen PDCA-cyclus.

Omdat er geen beleidsdoelen zijn geformuleerd, zijn deze logischerwijs niet verwerkt in de uitvoeringsprogramma's en begroting. Echter, er is wel een uitvoeringsprogramma die toewerkt naar het voldoen aan het juridisch kader. Voor deze uitvoering van de LIA is budget in de begroting opgenomen.

2.2.6 Aanbevelingen

Op basis van bovenstaande de volgende aanbevelingen:

3. Formuleer beleids- en subdoelen in het toegankelijkheidsbeleid SMART-C om de doeltreffendheid te borgen.

Een SMART-C doel zou bijvoorbeeld kunnen zijn:
Openbare gebouwen, zoals dorpshuizen, zijn uiterlijk eind 2025 toegankelijk gemaakt voor mensen met een handicap. Tijdens de jaarlijkse evaluatie zal de voortgang worden gerapporteerd.
Met het behalen van het voorbeelddoel zou dan het juridische kader gedekt.

2.2.7 Beantwoording deelvraag

De deelvraag voor toegankelijkheid is als volgt:

Hoe kan de toegankelijkheid van gemeentelijke accommodaties worden verbeterd voor diverse gebruikersgroepen, inclusief mensen met een beperking, ouderen, en jongeren, om inclusiviteit en gelijke kansen te bevorderen?

Het antwoord op deze vraag is als volgt:
Wanneer beleidsdoelen in het toegankelijkheidsbeleid SMART-C worden geformuleerd en uitgevoerd waarmee inhoudelijk minimaal het juridisch kader wordt gedekt, wordt de toegankelijkheid van gemeentelijke accommodaties verbeterd voor diverse gebruikersgroepen, inclusief mensen met een beperking, ouderen, en jongeren, om inclusiviteit en gelijke kansen bevorderd en wordt voldaan aan het juridisch kader.

2.3 Financiële haalbaarheid: deelvraag 3

In deze paragraaf zal aan de hand van het normenkader deelvraag 3 worden beantwoord. De derde deelvraag gaat over de financiële haalbaarheid van de gemeentelijke accommodaties en is als volgt geformuleerd:

Op welke manier kunnen de financiële modellen voor het beheer en onderhoud van gemeentelijke accommodaties worden geoptimaliseerd om financiële duurzaamheid te waarborgen zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit en beschikbaarheid van de voorzieningen?

Dit wordt getoetst aan de hand van de volgende normen:

1. Er wordt gewerkt met een meerjaren onderhoudsplan (of een soortgelijk instrument);
2. In deze plannen, of los in de begroting, is rekening gehouden met uitvoering van de duurzaamheidsmaatregelen;
3. Er zijn afspraken over beheer en onderhoud.

Bij deze normen wordt de volgende kanttekening geschetst; Gemeentelijke accommodaties zijn gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente of door de gemeente worden beheerd. Het gemeentelijke accommodatiebeleid heeft ervoor gezorgd dat een deel van de maatschappelijke accommodaties niet meer in bezit zijn van de gemeente. Omdat het gemeentelijk accommodatiebeleid juist gaat over zowel gemeentelijke accommodaties als over niet-gemeentelijk (maatschappelijk) accommodaties, zijn deze meegenomen in dit onderzoek aan de hand van de in bijlage 2 vastgestelde lijst aan accommodaties. Deze lijst is door de rekenkamer en begeleidingscommissie vastgesteld.

2.3.1 Er wordt gewerkt met een meerjaren onderhoudsplan (of een soortgelijk instrument)

In het 'Integraal beheerplan openbare ruimte & gebouwen 2018-2021', vastgesteld door de gemeenteraad op 19 december 2017, is (op p93) afgesproken dat er voor het gemeentelijk vastgoed gewerkt gaat worden met een meerjaren onderhoudsplan (MJOP). De in de MJOP opgenomen bedragen worden begroot en jaarlijks wordt in samenwerking met de afdeling financiën bewaakt en eventueel bijgestuurd. Daarnaast is in de interviews aangegeven dat de meerjaren onderhoudsplannen 1x per 4-5 jaar door een externe expert worden geëvalueerd, waarna een bijstelling volgt. Dit is via een steekproef getoetst.
Ook is er een reserve voorziening waar eventuele overschotten in worden gestopt waar onverwachte, niet in de meerjaren onderhoudsplannen opgenomen (en dus onvoorziene) investeringen van kunnen worden gedaan. Indien in de voorziening onvoldoende middelen zit, dan vindt er een bijraming plaats welke ter besluitvorming langs de gemeenteraad gaat.

Voor accommodaties die niet in gemeentelijk bezit zijn, is het beeld anders. Voor een deel van deze accommodaties is de gemeente verantwoordelijk voor het groot onderhoud. Hier wordt niet gewerkt met een meerjaren onderhoudsplan of een soortgelijk instrument. Dit is een bewuste keuze geweest: in de nota integraal accommodatiebeleid staat ook dat de gemeente geen 'spaarpot' zal creëren *'voor toekomstige renovatie en vervanging van sportvelden maar dit incidenteel beoordelen.'*(Nota integraal accommodatiebeleid, p13).
Hierover meer in sub paragraaf 2.3.3.

2.3.2 In deze plannen, of los in de begroting, is rekening gehouden met uitvoering van de duurzaamheidsmaatregelen

In de meerjaren onderhoudsplannen is momenteel geen rekening gehouden met de uitvoering van de duurzaamheidsmaatregelen. Wel is in de begroting rekening gehouden met uitvoering van de duurzaamheidsmaatregelen. Zo heeft op 25 november 2021 heeft de raad krediet beschikbaar gesteld om 15 gemeentelijke gebouwen energieneutraal en aardgasloos te maken.
Vooraf is getoetst voor welke gemeentelijke panden van Hollands Kroon het van toegevoegde waarde is om ze energieneutraal en aardgasloos te maken. Dit sluit aan bij het eerder genoemde uitgangspunt dat de maatregelen haalbaar en betaalbaar zijn.
Tenslotte is uit interviews gebleken dat het de verwachting is dat vanaf 2028/2029 duurzaamheid onderdeel uit gaat maken van de meerjaren onderhoudsplannen, dit in lijn met de planning van de uitvoering van werkzaamheden om gebouwen in beheer van de gemeente energieneutraal en aardgasloos te maken.
Voor de niet-gemeentelijke accommodaties ligt de verantwoordelijkheid voor het verduurzamen bij de houder van de accommodatie. De gemeente biedt hier wel ondersteuning in. Zo is al het maatschappelijk vastgoed onderzocht op welke duurzaamheidsmaatregelen haalbaar en betaalbaar zijn. Ook biedt de gemeente een investeringslening om deze maatregelen door te kunnen voeren. Het plan is om deze lening in de toekomst kosteloos te verstrekken, waarbij de gemeente de afsluitkosten betaalt en géén rente in rekening brengt.

2.3.3 Er zijn afspraken over beheer en onderhoud

Deze paragraaf gaat in op de afspraken die met externe organisaties zijn gemaakt ten aanzien van de maatschappelijke accommodaties uit de lijst met onderzochte accommodaties (zie bijlage 2), te weten de cultuur- en welzijnsaccommodaties, de gymzalen, sporthallen, buitensport accommodaties en musea.

Er is geen overzicht van afspraken van **cultuur- en welzijnsaccommodaties**. In het Integraal accommodatiebeleid van 2015 zijn kaders opgenomen die erop wijzen dat er overeenkomsten zijn gesloten bij de overdracht van diverse accommodaties. Echter, geen van deze overeenkomsten is voorhanden. De aanname is dat het beheer en onderhoud van deze accommodaties, conform het accommodatiebeleid, bij de houders van de accommodatie ligt en de gemeente géén financiële verantwoordelijkheden draagt.

Voor de **gymzalen** zijn er grotendeels uniforme afspraken gemaakt over beheer en onderhoud. Niet alle gymzalen zijn overgedragen, er zijn nog vijf gymzalen in eigendom van de gemeente. Drie daarvan zullen bij nieuwbouw worden overgedragen. De andere twee gymzalen maken onderdeel uit van een multifunctionele accommodatie (MFA) en zullen in bezig blijven van de gemeente.
Alle overeenkomsten zijn ter beschikking gesteld en gecontroleerd. Hieruit blijkt dat de vergoeding voor groot onderhoud is gebaseerd op basis van 3 componenten: klokuurvergoeding, onderhoud (inclusief eigenaarsonderhoud) en aanvullende bijdrage ten behoeve van de kostendekking.
Uit interviews en schriftelijke vragen is gebleken dat de op hierboven weergegeven componenten vastgestelde onderhoudsbijdragen voor de gymzalen wel worden geïndexeerd, maar niet worden getoetst of deze indexatie overeenkomt met de noodzakelijke verhoging van het budget om aan de gemeentelijke financiële verantwoordelijkheden te voldoen. Uit interviews blijkt dat eventueel benodigde aanvullende onderhoudsbijdragen eventueel via een collegebesluit bij worden geraamd, dit gaat per aanvraag.

Van de **sporthallen** is alleen Veerburg nog in eigendom. Hiervoor worden plannen voor nieuwbouw gemaakt, waarbij multifunctionaliteit is gewenst. Zodra de sporthal nieuw wordt gebouwd, zal het eigendom ook op afstand worden gezet.

Van de overige sporthallen zijn echter geen overeenkomsten voorhanden. De aanname is dat dat het beheer en onderhoud van deze accommodaties, conform het accommodatiebeleid, bij de houders van de accommodatie ligt en de gemeente géén financiële verantwoordelijkheden draagt.

Van de **buitensport accommodaties** zijn met de uitvoering van het accommodatiebeleid 15 (voetbal)accommodaties die in eigendom waren van de gemeente op afstand zijn gezet. Hierover draagt de gemeente nog (contractuele) verplichtingen voor groot onderhoud.
Uit de beschikbare overeenkomsten blijkt dat per overgedragen accommodatie een 0-meting is gehouden waarbij er werd gekeken wat er nodig was qua onderhoud voor instandhouding met een horizon van 5 jaar. Op basis daarvan is er (indien nodig) onderhoud gepleegd, (indien nodig) de hoogte van de 'bruidschat' bepaald of zijn er toekomstgerichte afspraken gemaakt. Hierdoor zijn deze accommodaties op een uniforme manier overgedragen.
Uit onderzoek naar de liggende overeenkomsten blijkt dit te kloppen. Echter, niet alle overeenkomsten zijn voorhanden.
In de overeenkomsten zijn financiële afspraken gemaakt: 75% van het reguliere onderhoud wordt door de gemeente vergoed en middels een demarcatielijst is vastgesteld voor welk groot onderhoud de gemeente nog verantwoordelijk was. Deze demarcatie is gebaseerd op de hierboven genoemde horizon van 5 jaar.

In het Integraal accommodatiebeleid van 2015, vastgesteld door de raad op 26 november 2015, staat dat er geen 'spaarpot' wordt gecreëerd voor toekomstige renovatie en vervanging van (bovengenoemde 15) sportvelden maar dit incidenteel beoordelen. Uit de interviews blijkt dat dit beleid nog altijd conform wordt uitgevoerd en dat vraagstukken over vervanging en renovatie integraal worden beoordeeld op basis van de inzichten en expertise van de verschillende afdelingen van de gemeente.

Tenslotte is er ten aanzien van deze accommodaties contractueel afgesproken dat er een evaluatie plaats zou vinden waarna het mogelijk zou zijn dat de financiële bijdrage in de periode 2021-2026 wordt gewijzigd. In deze evaluatie, uitgevoerd in de tweede helft van 2021, is gevraagd naar de financiële vitaliteit van de verenigingen. Hierop gaf 41% van de verenigingen aan financieel vitaal te zijn, 53% enigszins vitaal te zijn en 6% niet vitaal te zijn (Uitkomsten evaluatie harmonisatie buitensport accommodatiebeleid, p11).
Daarnaast gaven 53% van de verenigingen aan voldoende vrijwilligers te hebben, 47% van de verenigingen geven aan onvoldoende vrijwilligers te hebben. Ook is de betrokkenheid van de vrijwilligers volgens 29% van de verenigingen gedaald, bij 53% van de verenigingen gelijk gebleken en bij 18% gestegen (Uitkomsten evaluatie harmonisatie buitensport accommodatiebeleid, p12).
Op de vraag 'Maakt u zich zorgen? Op welk vlak' zijn volgens het rapport de meest genoemde zorgen: vrijwilligers (38% van de verenigingen), financieel (28%) en ledenaantallen (21%) (Uitkomsten evaluatie harmonisatie buitensport accommodatiebeleid, p13).
59% van de verenigingen heeft aangegeven ontoereikende middelen door de gemeente ter beschikking te hebben, 23% geeft aan dat deze toereikend zijn en 6% dat deze ruim toereikend zijn. 12% van de respondenten gaven aan dat deze vraag voor hun niet van toepassing is.
Volgens het rapport heeft dit samenhang met het ontbreken dan een indexatie (Uitkomsten evaluatie harmonisatie buitensport accommodatiebeleid, p14).

Ook staat in het rapport dat *'Geen enkele vereniging/stichting geeft aan een structureel negatieve exploitatie te draaien. Echter 65% geeft aan soms wel en soms niet de exploitatie sluitend te kunnen krijgen. 35% geeft aan eigenlijk altijd een sluitende exploitatie te kennen'* (Uitkomsten evaluatie harmonisatie buitensport accommodatiebeleid, p15).
Ook blijkt uit de enquête dat volgens de verenigingen de gemeente in hun ogen niet altijd hun afspraken nakomt, wat voor hun kostenverhogend werkt (b.v. onderhoud bomensingels en sloten of verborgen gebreken bij de 0-meting).

De daadwerkelijke financiële vitaliteit van de verenigingen is niet getoetst. Een gebrek aan vrijwilligers kan ervoor zorgen dat onderhoudstaken moeten worden uitbesteed, wat verder een negatief invloed heeft op de financiële duurzaamheid.
Deze evaluatie is via het rapport 'Uitkomsten evaluatie harmonisatie buitensport accommodatiebeleid' aan de raad gepresenteerd. Deze heeft op 22 november 2022 besloten, met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2022, een jaarlijkse indexatie toe te passen op de jaarlijkse onderhoudsbijdrage voor de buitensportverenigingen. Deze bijdrage is er op gericht de verenigingen te ondersteunen in het wegwerken van achterstallig onderhoud. In hoeverre dit afdoende is voor bovengenoemde financiële uitdagingen, valt niet te toetsen.

Voor de **overige buitensportaccommodaties** zijn, zo blijkt uit de interviews, er geen afspraken over beheer en onderhoud, de verantwoordelijkheid hiervoor ligt geheel bij de houder van de accommodatie. Deze accommodaties zijn zelfvoorzienend (geworden). In het huidige accommodatiebeleid is er voor deze accommodaties geen ander beleid geformuleerd anders dan dat zij zelf verantwoordelijk zijn voor het beheer en onderhoud. Zij kunnen wel in aanmerking komen voor activiteitensubsidies als deze de leefbaarheid versterkt.
Tenslotte is in 2015 kader vastgesteld dat als tussen 2020 en 2030 concentratie van verenigingen noodzakelijk blijkt voor een duurzame exploitatie, dan wordt dit gedaan in de kernen Anna Paulowna - Breezand, Hippolytushoef, Nieuwe Niedorp - Winkel en Wieringerwerf (Nota integraal accommodatiebeleid, nota van toelichting, p12). Hier is (nog) geen beleidsmatig vervolg op gekomen.

Voor de **musea** zijn er geen overeenkomsten bekend. In de cultuurvisie is de volgende link gelegd met het accommodatiebeleid:

Figuur 2.11: cultuur in het accommodatiebeleid

<u>Verbinden domeinen</u>
Ook is er een link met het accommodatiebeleid. In Hollands Kroon zijn de accommodaties voor culturele en kunstzinnige activiteiten eigendom van culturele stichtingen en verenigingen. We delen de behoeftes vanuit culturele organisatie met betrekking tot hun accommodaties en proberen hen hierin te ondersteunen. Denk hierbij aan duurzaamheid, parkeermogelijkheden en bewegwijzering. Team Vitaliteit maakt samen met team Cultuur, Erfgoed en Toerisme elk jaar een overzicht van de mogelijkheden en behoeftes. We benutten de bestaande regelingen voor duurzaamheid en toerisme.

Bron: Kunst en cultuur Hollands Kroon, Cultuurvisie 2025-2028, p19

De aanname is dat het beheer en onderhoud van deze accommodaties, conform bovenstaande en het accommodatiebeleid, bij de eigenaren van de accommodatie ligt.
In zijn algemeenheid blijkt uit onderzoek en interviews dat er weinig overeenkomsten zijn en gesteld is dat 'het soms juridisch niet goed geregeld is'. Dat de afspraken momenteel worden herzien blijkt uit de jaarstukken van 2023:

Figuur 2.12: faciliteren voldoende accommodaties

We faciliteren voldoende accommodaties om sociale samenhang te borgen.	Aantal accommodaties in de kernen die door ons gefaciliteerd zijn voor instandhouding van accommodaties voor sport, cultuur en ontmoeting.	-		Afspraken die in het verleden zijn gemaakt worden in samenspraak herzien om toekomstbestendig te maken. Belangrijke onderwerpen zijn duurzaamheid en werven van bestuursleden.

Bron: Jaarstukken 2023, p137

2.3.4 Aanbevelingen

Op basis van bovenstaande de volgende aanbevelingen:

4. Stel een toetsingskader voor groot onderhoud, renovatie en vervanging op die gericht is op de financiële duurzaamheid en kwaliteit van de buitensportvoorzieningen.
5. Baseer de contractueel vastgelegde financiële verantwoordelijkheid op geactualiseerde cijfers.
6. Maak een register aan van het maatschappelijk vastgoed, minimaal met de accommodaties waar de gemeente (financieel) mee verbonden is. Verwerk in dit register (minimaal) de liggende overeenkomsten.

Voor accommodaties die zelfvoorzienend zijn, zijn er binnen het huidige accommodatiebeleid geen mogelijkheden financiële modellen voor het beheer en onderhoud van gemeentelijke accommodaties te optimaliseren. Hier wordt in paragraaf 2.4 op terug gekomen.

2.3.5 Beantwoording deelvraag

De deelvraag voor de financiële haalbaarheid is als volgt:

Op welke manier kunnen de financiële modellen voor het beheer en onderhoud van gemeentelijke accommodaties worden geoptimaliseerd om financiële duurzaamheid te waarborgen zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit en beschikbaarheid van de voorzieningen?

Het antwoord op deze vraag is als volgt:
De financiële modellen voor het beheer en onderhoud van accommodaties in gemeentelijk bezit voldoen aan het normenkader. Dit is niet het geval voor de accommodaties die niet in gemeentelijk eigendom zijn. Door middel van het opstellen van een toetsingskader voor groot onderhoud, renovatie en vervanging is dit voor de buitensportaccommodaties te borgen. Daarnaast moeten de contractueel vastgelegde financiële verantwoordelijkheid gebaseerd zijn op geactualiseerde cijfers. Tenslotte is het nodig om een register aan van het maatschappelijk vastgoed, minimaal met de accommodaties waar de gemeente (financieel) mee verbonden is, aan te maken. Verwerk in dit register (minimaal) de liggende overeenkomsten.
Voor de ontwikkeling van de overige accommodaties voorziet het accommodatiebeleid niet.

Tenslotte functioneert geen enkel financieel model zonder inzicht in de daadwerkelijke situatie. Het bijhouden van een register waarin minimaal de accommodaties zijn opgenomen waar de gemeente (financieel) mee verbonden is maakt het mogelijk financiële duurzaamheid te waarborgen. Hierbij onze volgende **suggestie.**
Suggestie 1: maak een register aan voor al het maatschappelijk vastgoed en neem daarin op, daar waar van toepassing, rechten van opstal, bruikleenovereenkomsten, verzekeringspolissen, afspraken groenbeheer, duurzaamheidsrapportage, toegankelijkheidsrapportage enz.

2.4 Veranderende gemeenschapsbehoeften: deelvraag 4

In deze paragraaf zal aan de hand van het normenkader deelvraag 4 worden beantwoord. De vierde deelvraag gaat over de veranderende gemeenschapsbehoeften en is als volgt geformuleerd:

Veranderende gemeenschapsbehoeften: Hoe kan het accommodatiebeleid flexibel worden ontworpen om in te spelen op de veranderende behoeften en verwachtingen van de gemeenschap, bijvoorbeeld door demografische verschuivingen, veranderende sport- en recreatievoorkeuren, en nieuwe sociale dynamieken?

Dit wordt getoetst aan de hand van de volgende normen:

1. Het college en de ambtelijke organisatie goed zicht hebben op de trends en ontwikkelingen die relevant zijn voor het accommodatiebeleid, waaronder ten minste de volgende trends vallen:
   a. landelijke trends in bouw;
   b. exploitatie en beheer van accommodaties;
   c. trends in de animocijfers van de diverse accommodatiegebruiken;
   d. regionale ontwikkelingen;
   e. demografische en sociaaleconomische trends.
2. Voorafgaand aan het ontwerpen van het beleid is een situatieschets gemaakt waarin de belangrijkste trends en ontwikkelingen zijn meegenomen.

2.4.1 Het college en de ambtelijke organisatie hebben goed zicht op relevante trends en ontwikkelingen

In deze paragraaf wordt onderzocht in hoeverre het liggende accommodatiebeleid gebaseerd is op zicht op de relevante trends en ontwikkelingen en hoe het beleid inspeelt op toekomstige trends en ontwikkelingen. De basis hiervan ligt in de kadernota accommodatiebeleid, vastgesteld op 27-06-2013, en de nota integraal accommodatiebeleid, vastgesteld op 26-11-2015, en bijbehorende uitwerkingen. De kadernota accommodatiebeleid is, zo blijkt uit het stuk, gebaseerd op demografische ontwikkelingen, de (toekomstige) sportvraag en er is door middel van kernconsultaties *'in discussie gegaan over de belangrijkste activiteiten in hun kern en hoe voorzieningen verspreid zouden moeten zijn'* (Kadernota accommodatiebeleid, p15).
Ook is per 'verenigingskolom' een verdiepingsslag gehouden om meer inzicht te krijgen. Zo is er bijvoorbeeld geconstateerd dat er toentertijd een overcapaciteit was aan beschikbare vierkante meters vloeroppervlak voor welzijnsaccommodaties, de dorpshuizen niet volledig werden benut en de voetbalaccommodaties een overcapaciteit hadden (Kadernota accommodatiebeleid, p4).

In het accommodatiebeleid is de verantwoordelijkheid om in te spelen op veranderende behoeften en verwachtingen van de gemeenschap buiten de verantwoordelijkheid van de gemeente gelegd, zoals uit de vastgestelde voorkeursvariant van onderstaand figuur duidelijk wordt.

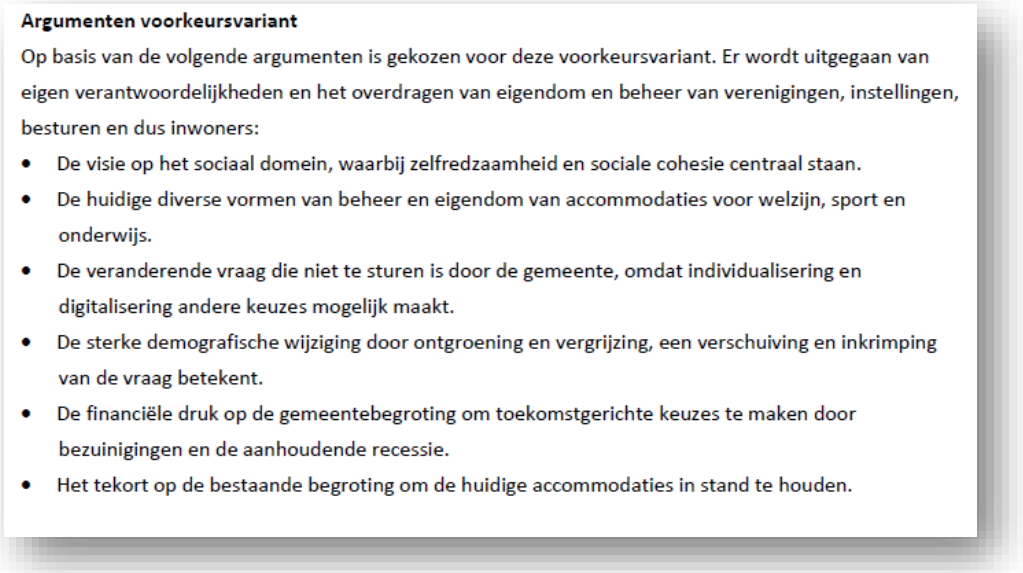
Figuur 2.13: varianten kaderstelling

Type accommodaties	Voorkeursvariant
1 Algemeen	Inwoners verantwoordelijk Activiteitensubsidie leefbaarheid en ontmoeting
2 Welzijn	Exploitatie en beheer geen gemeentelijke taak. Geen exploitatiesubsidies en overdracht van gemeentelijke accommodaties
3 Binnensport	Geen gemeentelijke verantwoordelijkheid voor zwembaden/sporthallen/gymzalen zonder onderwijsfunctie
4 Buitensport	Eigendom beheer en onderhoud
	door besturen buitensportcomplexen
5 Onderwijs	Onderwijs is wettelijke taak Onderhoud buitenkant wordt verantwoordelijkheid schoolbesturen
6 Overige	Alleen accommodaties voor primaire publieke taak en erfgoed

Bron: Kadernota accommodatiebeleid, p3-4

Hierbij zijn de volgende argumenten bij gevoerd:

Figuur 2.14: argumenten voorkeursvariant

Argumenten voorkeursvariant

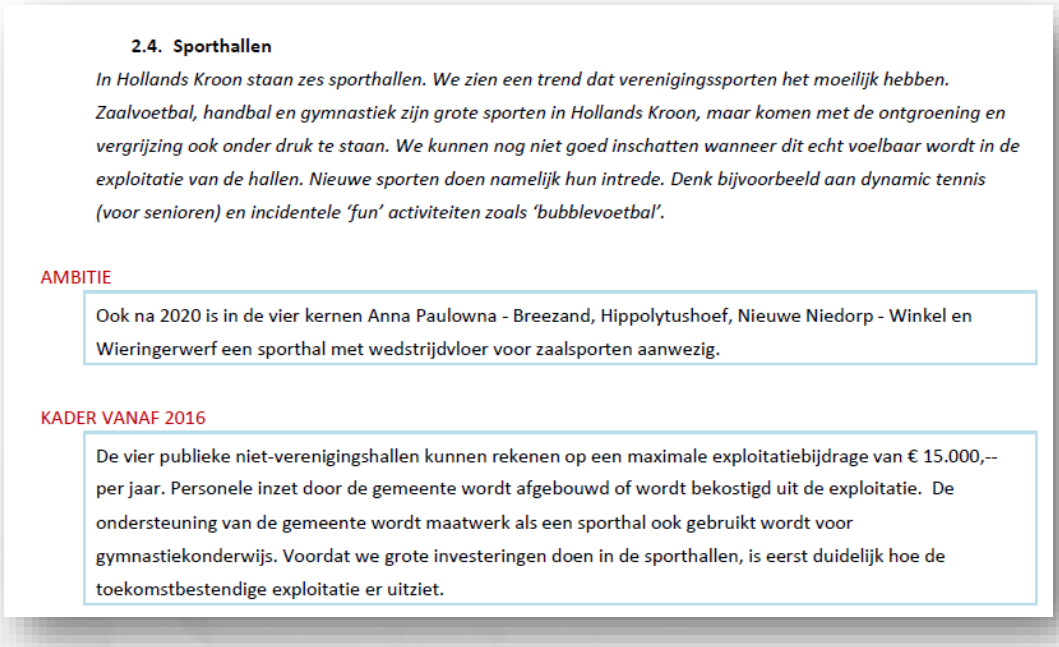
Op basis van de volgende argumenten is gekozen voor deze voorkeursvariant. Er wordt uitgegaan van eigen verantwoordelijkheden en het overdragen van eigendom en beheer van verenigingen, instellingen, besturen en dus inwoners:

- De visie op het sociaal domein, waarbij zelfredzaamheid en sociale cohesie centraal staan.
- De huidige diverse vormen van beheer en eigendom van accommodaties voor welzijn, sport en onderwijs.
- De veranderende vraag die niet te sturen is door de gemeente, omdat individualisering en digitalisering andere keuzes mogelijk maakt.
- De sterke demografische wijziging door ontgroening en vergrijzing, een verschuiving en inkrimping van de vraag betekent.
- De financiële druk op de gemeentebegroting om toekomstgerichte keuzes te maken door bezuinigingen en de aanhoudende recessie.
- Het tekort op de bestaande begroting om de huidige accommodaties in stand te houden.

Bron: Kadernota accommodatiebeleid, p4

In de nota integraal accommodatiebeleid en bijbehorende uitwerkingen zijn vervolgens nadere ambities en kaders geformuleerd. Voor de sporthallen zijn deze tot stand gekomen op basis van de toenmalige stand van zaken.

Figuur 2.15: Ambitie en kaders sporthallen

2.4. Sporthallen

In Hollands Kroon staan zes sporthallen. We zien een trend dat verenigingssporten het moeilijk hebben. Zaalvoetbal, handbal en gymnastiek zijn grote sporten in Hollands Kroon, maar komen met de ontgroening en vergrijzing ook onder druk te staan. We kunnen nog niet goed inschatten wanneer dit echt voelbaar wordt in de exploitatie van de hallen. Nieuwe sporten doen namelijk hun intrede. Denk bijvoorbeeld aan dynamic tennis (voor senioren) en incidentele 'fun' activiteiten zoals 'bubblevoetbal'.

AMBITIE

Ook na 2020 is in de vier kernen Anna Paulowna - Breezand, Hippolytushoef, Nieuwe Niedorp - Winkel en Wieringerwerf een sporthal met wedstrijdvloer voor zaalsporten aanwezig.

KADER VANAF 2016

De vier publieke niet-verenigingshallen kunnen rekenen op een maximale exploitatiebijdrage van € 15.000,-- per jaar. Personele inzet door de gemeente wordt afgebouwd of wordt bekostigd uit de exploitatie. De ondersteuning van de gemeente wordt maatwerk als een sporthal ook gebruikt wordt voor gymnastiekonderwijs. Voordat we grote investeringen doen in de sporthallen, is eerst duidelijk hoe de toekomstbestendige exploitatie er uitziet.

Bron Nota integraal accommodatiebeleid, nota van toelichting, p11

Voor de buitensport, gymzalen en welzijnsaccommodaties zijn de kaders gebaseerd op de volgende drie aspecten:

Figuur 2.16: aspecten uitwerking deelprogramma's

- Duurzame en toekomstbestendige exploitatie
- Voldoende capaciteit
- Spreiding en bereikbaarheid

Bron: Nota integraal accommodatiebeleid, p4

Dit heeft in de volgende kaders geresulteerd.

Figuur 2.17: Ambitie en kaders buitensport

2.5. Buitensport

De 15 buitensportaccommodaties worden verzelfstandigd. De gemeente bouwt de verantwoordelijkheden voor de voetbalcomplexen gefaseerd af en blijft in gesprek met verenigingen over toekomstbestendigheid van 15 accommodaties.

AMBITIE

We kunnen de toekomst nog onvoldoende voorspellen, maar weten dat ontgroening en vergrijzing invloed gaan hebben op verloop van ledenaantallen en capaciteitsbehoefte bij de verenigingen. In de periode 2016-2020 streven we er naar om de 15 buitensportaccommodaties in verzelfstandigde vorm voort te laten bestaan. Eind 2019 is duidelijk of de ambitie met ingang van 2020 bijgesteld moet worden.

KADER VANAF 2016

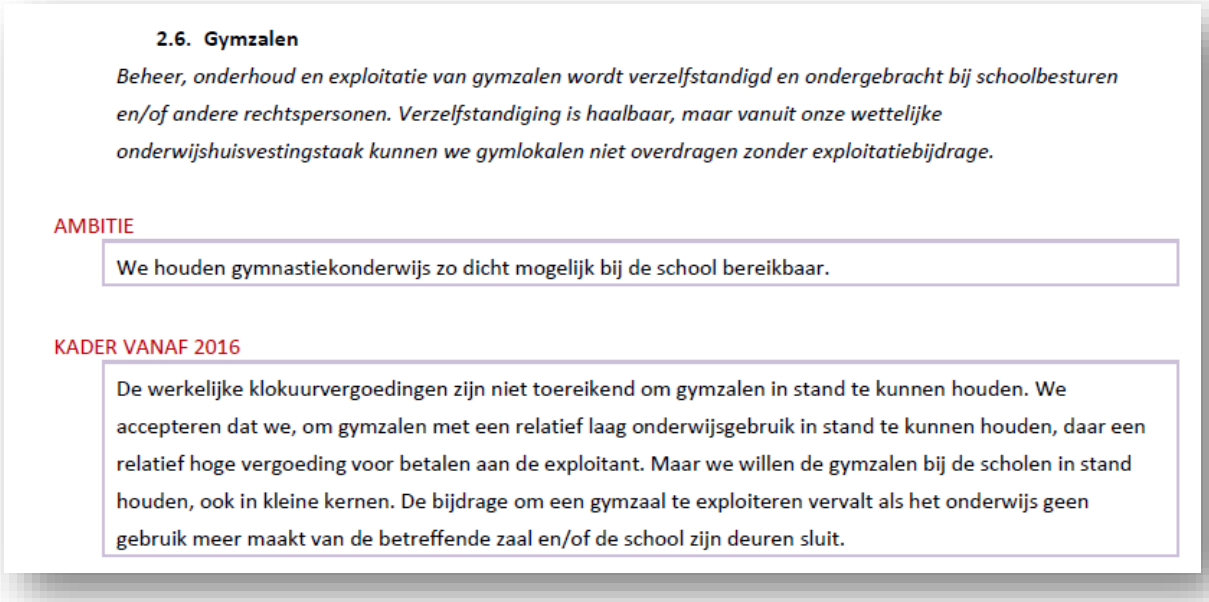
Hollands Kroon is trots op de dichtheid van buitensportaccommodaties en de laagdrempelige bereikbaarheid daarvan. We proberen om dit zo lang mogelijk in stand te houden, maar hebben de hulp van bestuurders en leden van verenigingen en de lokale middenstand (sponsors) hierbij hard nodig. We blijven de verenigingen monitoren op levensvatbaarheid en beëindigen de ondersteuning als de vereniging zelf niet meer in staat is om haar inkomsten en uitgaven in balans te houden.

De uitkomsten van de nulmeting zijn een leidraad, maar we gaan achterstallig onderhoud wegwerken met een horizon van vijf jaar.

Als tussen 2020 en 2030 concentratie van verenigingen noodzakelijk blijkt voor een duurzame exploitatie, dan wordt dit gedaan in de kernen Anna Paulowna - Breezand, Hippolytushoef, Nieuwe Niedorp - Winkel en Wieringerwerf.

Bron: Nota integraal accommodatiebeleid, nota van toelichting, p12

Figuur 2.18: Ambitie en kaders gymzalen

2.6. Gymzalen

Beheer, onderhoud en exploitatie van gymzalen wordt verzelfstandigd en ondergebracht bij schoolbesturen en/of andere rechtspersonen. Verzelfstandiging is haalbaar, maar vanuit onze wettelijke onderwijshuisvestingstaak kunnen we gymlokalen niet overdragen zonder exploitatiebijdrage.

AMBITIE

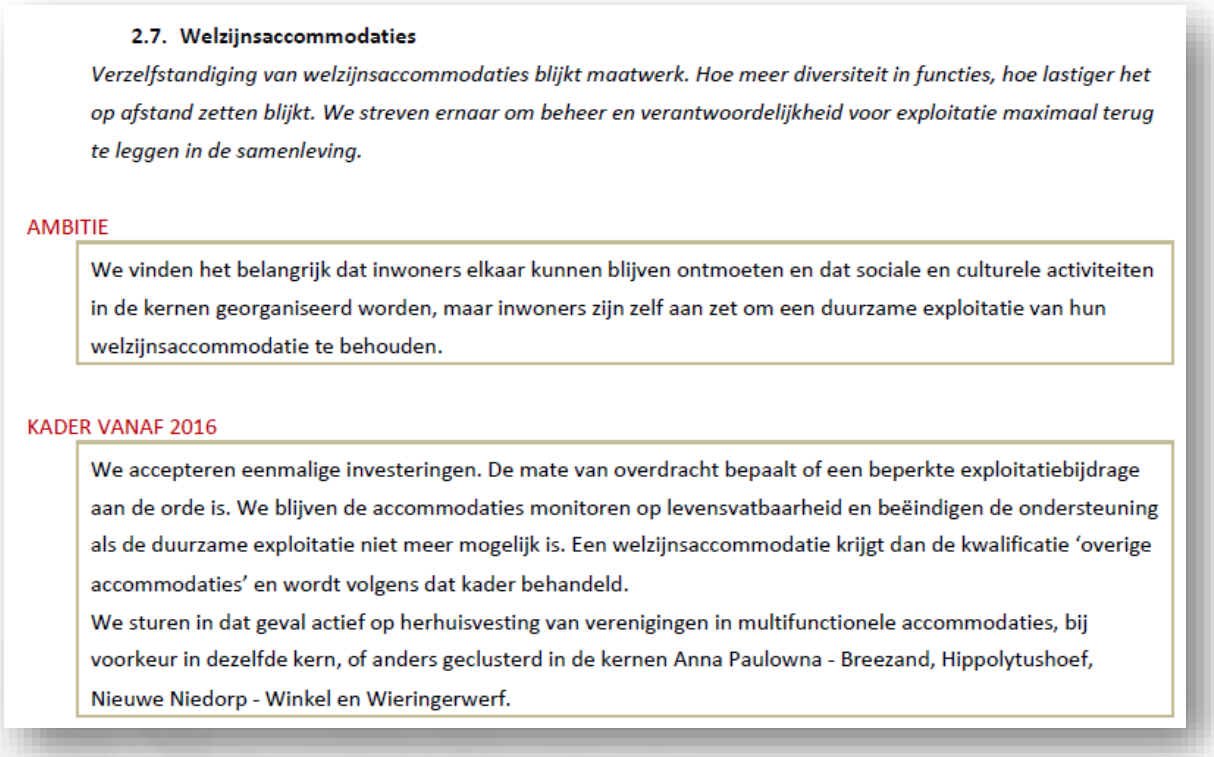
We houden gymnastiekonderwijs zo dicht mogelijk bij de school bereikbaar.

KADER VANAF 2016

De werkelijke klokuurvergoedingen zijn niet toereikend om gymzalen in stand te kunnen houden. We accepteren dat we, om gymzalen met een relatief laag onderwijsgebruik in stand te kunnen houden, daar een relatief hoge vergoeding voor betalen aan de exploitant. Maar we willen de gymzalen bij de scholen in stand houden, ook in kleine kernen. De bijdrage om een gymzaal te exploiteren vervalt als het onderwijs geen gebruik meer maakt van de betreffende zaal en/of de school zijn deuren sluit.

Bron: Nota integraal accommodatiebeleid, nota van toelichting, p14

Figuur 2.19: Ambitie en kaders welzijnsaccommodaties

2.7. Welzijnsaccommodaties

Verzelfstandiging van welzijnsaccommodaties blijkt maatwerk. Hoe meer diversiteit in functies, hoe lastiger het op afstand zetten blijkt. We streven ernaar om beheer en verantwoordelijkheid voor exploitatie maximaal terug te leggen in de samenleving.

AMBITIE

We vinden het belangrijk dat inwoners elkaar kunnen blijven ontmoeten en dat sociale en culturele activiteiten in de kernen georganiseerd worden, maar inwoners zijn zelf aan zet om een duurzame exploitatie van hun welzijnsaccommodatie te behouden.

KADER VANAF 2016

We accepteren eenmalige investeringen. De mate van overdracht bepaalt of een beperkte exploitatiebijdrage aan de orde is. We blijven de accommodaties monitoren op levensvatbaarheid en beëindigen de ondersteuning als de duurzame exploitatie niet meer mogelijk is. Een welzijnsaccommodatie krijgt dan de kwalificatie 'overige accommodaties' en wordt volgens dat kader behandeld.
We sturen in dat geval actief op herhuisvesting van verenigingen in multifunctionele accommodaties, bij voorkeur in dezelfde kern, of anders geclusterd in de kernen Anna Paulowna - Breezand, Hippolytushoef, Nieuwe Niedorp - Winkel en Wieringerwerf.

Bron: Nota integraal accommodatiebeleid, nota van toelichting, p15

Samengevat kan worden gesteld dat bij het tot stand komen van het accommodatiebeleid in 2013 en het formuleren van kaders vanaf 2016 er kennis was (en was gebruikt) van demografische trends. In de tijd van het opstellen van het accommodatiebeleid was het daarnaast niet ongebruikelijk dat de overheid meer op afstand kwam te staan, dus ook in beleid is de trend gevolgd. Op basis van de ervaringscijfers van exploitatie en beheer van de op afstand gezette accommodaties zijn vervolgens nieuwe kaders gesteld.

Voor de sporthallen is de gemeente afgestapt van het kader dat de gemeente hier geen verantwoordelijkheid voor draagt, maar is gekozen om in de vier kernen Anna Paulowna – Breezand, Hippolytushoef, Nieuwe Niedorp – Winkel en Wieringerwerf een sporthal met wedstrijdvloer voor zaalsport in stand te houden. In 2021 heeft er, conform afspraak, een evaluatie van de harmonisatie van de 15 buitensportaccommodaties plaatsgevonden. Deze evaluatie ging alleen over de huidige staat van de accommodaties. Op basis van het rapport 'Uitkomsten evaluatie harmonisatie buitensport accommodatiebeleid' van 2021 heeft de gemeenteraad op 22 november 2022 besloten met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2022 een jaarlijkse indexatie toe te passen op de jaarlijkse onderhoudsbijdrage voor de buitensportverenigingen.

In de gehouden interviews is bevestigd dat de eigenaren van de accommodaties zelf verantwoordelijk zijn voor de (door)ontwikkeling van hun accommodatie. Hierbij kunnen zij voorstellen indienen bij de gemeente, die worden beoordeeld aan de hand van bovengenoemde trends. Hier is echter geen beleidskader voor, de voorstellen worden incidenteel beoordeeld. In de advisering en beoordeling vanuit de gemeente wordt zoveel mogelijk gestuurd naar multifunctioneel gebruik.

Tenslotte wordt in de jaarstukken 2023 aangegeven dat er bestuurlijke kaders nodig zijn.

Figuur 2.20: bestuurlijke kaders

Sportcomplex Niedorp – Winkel.	In 2023 moet duidelijkheid ontstaan over de functies van het beoogde sportcomplex en de (financiële) haalbaarheid daarvan. De locatie wordt bezien in samenhang met de ruimtelijke visie en de op te stellen dorpsontwikkelvisie.	2023	2024	In 2023 zijn er 2 onderzoeken gedaan waarbij duidelijker is geworden welke functies het nieuwe sportpark zou moeten bezitten volgens gebruikers met financiële onderbouwing. Dit vraagt voor 2024 om een verdieping, waarbij bestuurlijke kaders nodig zijn.

Bron: Jaarstukken 2023, p97

2.4.2 Voorafgaand aan het ontwerpen van het beleid is een situatieschets gemaakt waarin de belangrijkste trends en ontwikkelingen zijn meegenomen

Uit 2.4.1 is gebleken dat er voorafgaand aan het accommodatiebeleid en de wijzigingen van 2015 er een voor die tijd relevante situatieschets is gemaakt waarin de voor die tijd belangrijkste trends en ontwikkelingen zijn meegenomen. Aan deze norm is toentertijd voldaan.

2.4.3 Aanbevelingen

Op basis van bovenstaande de volgende aanbevelingen:

7. Stel een bestuurlijk kader op voor de ontwikkeling van bestaande en nieuwe accommodaties, waarbij geborgd wordt dat de relevante trends en ontwikkelingen worden meegenomen.

Met de in sub paragraaf 2.1.4 geformuleerde aanbeveling #2 wordt geborgd dat er zicht is op de trends en ontwikkelingen in de (duurzaamheidsaspecten) van de bouw van accommodaties.

2.4.4 Beantwoording deelvraag

De deelvraag voor de veranderende gemeenschapsbehoeften is als volgt:

Hoe kan het accommodatiebeleid flexibel worden ontworpen om in te spelen op de veranderende behoeften en verwachtingen van de gemeenschap, bijvoorbeeld door demografische verschuivingen, veranderende sport- en recreatievoorkeuren, en nieuwe sociale dynamieken?

Het antwoord op deze vraag is als volgt:
Het accommodatiebeleid is reeds flexibel, het zet de samenleving in positie om de maatschappelijke voorzieningen blijvend aan te kunnen laten sluiten bij de veranderende behoeften en verwachtingen. Echter, aanvullend bestuurlijk kader is nodig om de ontwikkeling van bestaande en nieuwe accommodaties mogelijk te maken, waarin minimaal wordt opgenomen dat ontwikkelingen ondersteund moeten worden door de relevante trends en ontwikkelingen. Dit zal dan vertaald moeten worden in SMART-C doelstellingen net een deugdelijke PDCA-cyclus.
De vraag is of het reëel is dat elke houder van een accommodatie de kennis heeft die nodig is de accommodatie conform te ontwikkelen. Een meer ondersteunende rol van de gemeente ligt hier voor de hand. Hierover meer in paragraaf 2.5.

2.5 Binnen- versus buitenaccommodaties: deelvraag 5

In deze paragraaf gaat aan de hand van het normenkader deelvraag 5 worden beantwoord. De vijfde deelvraag gaat over de effectieve strategieën voor binnen- en buitenaccommodaties:

Welke specifieke strategieën zijn effectief voor het beheer van binnen- versus buitenaccommodaties, rekening houdend met hun unieke uitdagingen en mogelijkheden, zoals weersinvloeden, ruimtelijke beperkingen, en gebruikspatronen?

Deze deelvraag is in naderhand verder gespecificeerd. De vraag gaat niet zozeer over het tegen over elkaar zetten van buiten- en binnen accommodaties. De vraagstelling bij deelvraag 5 gaat voornamelijk over de binnen accommodaties. De buiten accommodaties worden alleen meegenomen wanneer deze relevant zijn voor bijvoorbeeld multifunctionele accommodaties. De vraag gaat over de effectieve beheermodellen gericht op efficiënt beheer, bijvoorbeeld door het samenvoegen van accommodaties.

Dit wordt getoetst aan de hand van de volgende normen:

1. Er is een 0-meting van de maatschappelijke behoefte aan accommodaties;
2. Het accommodatiebeleid is gebaseerd op de maatschappelijke behoeften.

2.5.1 Er is een 0-meting van de maatschappelijke behoefte aan accommodaties

Uit onderzoek is gebleken dat er géén 0-meting naar de maatschappelijke behoefte aan accommodaties is verricht. Het accommodatiebeleid is hier dus ook niet op gebaseerd.

2.5.2 Het accommodatiebeleid is gebaseerd op de maatschappelijke behoeften

In de kadernota accommodatiebeleid is (in 2013) antwoord gegeven op de vraag '*Waarom* worden *welke* accommodaties *hoe* in stand gehouden?' (Kadernota accommodatiebeleid, p6).
Bij het tot stand komen van het accommodatiebeleid is uitgegaan van de toen geldende strategische visie. Deze is vervolgens vertaald naar en visie voor het accommodatiebeleid.

Figuur 2.21: strategische visie Hollands Kroon

Strategische Visie Hollands Kroon: *"De gemeente Hollands Kroon gaat bij de regiefunctie uit van de eigen kracht en verantwoordelijkheid van inwoners, verenigingen en instellingen. Het behoud van de kracht van de huidige kernenstructuur in Hollands Kroon is belangrijk. Er wordt een beleid ontwikkeld voor de voorzieningen in Hollands Kroon".*
De opgaven worden niet langer alleen vanuit het 'eigen' gezichtsveld bezien, maar worden vanuit verschillende invalshoeken bekeken. Het gaat om integrale benaderingen, zoeken naar multifunctionaliteit, slimme combinaties e.d.

Bron: Kadernota accommodatiebeleid, p7

Figuur 2.22: visie accommodatiebeleid

Visie accommodatiebeleid: *Volgend uit de centrale visie van Hollands Kroon voor het sociale domein, is de visie voor het accommodatiebeleid opgesteld.*
De gemeente benoemt welke accommodaties als basisvoorziening fungeren. Overige accommodaties worden in stand gehouden of gerealiseerd als dit de lokale gemeenschap versterkt en vitaal en veerkrachtig houdt, de sociale cohesie bevordert en maakt dat de (zorg)kosten beheersbaar gehouden worden. Daarbij volgt de gemeente initiatieven van de inwoners. Ook wil de gemeente een vangnet bieden voor mensen die zichzelf niet (kunnen) redden. Ook dit kan een behoefte aan accommodaties creëren.

Bron: Kadernota accommodatiebeleid, p7-8

Deze visie is, zo blijkt uit paragraaf 2.4, niet gevolgd. Het benoemen van basisvoorzieningen maakt geen onderdeel uit van de gekozen voorkeursvariant zoals weergegeven in figuur 2.13.

In de interviews is vanuit de ambtelijke organisatie aangegeven dat richting maatschappelijke organisaties proactief wordt geadviseerd op multifunctioneel gebruik. Dit op eigen initiatief van de ambtelijke organisatie. Alleen voor de welzijnsaccommodaties ligt hier een kader aan ten grondslag zoals in figuur 2.19 is weergegeven, waarin staat dat wanneer een verenigingen de accommodatie moet verlaten (omdat deze niet levensvatbaar is), er actief gestuurd wordt op herhuisvesting in multifunctionele accommodaties.

In de nota integraal accommodatiebeleid van 2015 staat dat er geen 'spaarpot' wordt gecreëerd voor toekomstige renovatie en vervanging van sportvelden, maar dit incidenteel beoordelen. Uit de interviews blijkt dat dit beleid nog altijd conform wordt uitgevoerd. Er is geen beoordelingskader, de gemeente baseert zich op eigen inzichten en expertise binnen het team. Het is beleidsmatig dus niet geborgd dat dit gebaseerd is op de maatschappelijke behoeften.

Het is dus niet te stellen dat het accommodatiebeleid gebaseerd is op de maatschappelijke behoeften. Het liggende beleid is vooral gericht op het op afstand zetten van de bestaande accommodaties en zeer beperkt de ontwikkeling van nieuwe (multifunctionele) accommodaties. Zoals in 2.4 duidelijk is geworden, zijn er aanvullende kaders nodig die ervoor zorgen dat de accommodaties voldoen aan de (veranderende) maatschappelijke behoeften.

Dit wordt ondersteund door het onlangs door de gemeente ondertekende sportakkoord 'Sport versterkt', waarin staat opgenomen dat het sportaanbod (te vaak) onvoldoende aansluit op de veranderende behoefte van de sporter (Sportakkoord, p1).

Daarnaast wordt in het sportakkoord de rol van de gemeente als volgt voorgesteld:

Figuur 2.23: rol gemeente volgens sportakkoord II

Ruimte voor sport en bewegen

De publieke verantwoordelijkheid en de budgetten voor het accommodatiebeleid liggen primair bij de gemeenten. De Rijksoverheid ondersteunt daarin waar dat kan, met het doel om samen met gemeenten en sportaanbieders te bouwen aan een toekomstbestendige sportsector. Onze uitnodiging aan lokale partijen is meervoudig. We vragen gemeenten om lokale en regionale

afstemming te zoeken over de spreiding van sportvoorzieningen. Ook vragen we gemeenten in de inrichting van de leefomgeving de verbinding te leggen met de Omgevingswet, door aandacht te hebben voor de ruimte voor sport en bewegen en de ruimte open en toegankelijk te houden. We vragen gemeenten om sportaanbieders te informeren over landelijke en lokale subsidie- en ontzorgingsmogelijkheden rond verduurzaming en toegankelijkheid, zodat de sportsector hier optimaal gebruik van kan maken. Bovendien vragen wij zowel aanbieders als gemeenten om sportparken meer open te stellen voor het bredere publiek en voor nieuwe exploitatiemodellen. Via deze weg kunnen we nieuwe mogelijkheden testen door meer samenwerking te zoeken tussen bijvoorbeeld sport, ondernemers en onderwijs, om sportvoorzieningen zo veel mogelijk van waarde te laten zijn voor de omgeving en de samenleving.

Gemeente	Activiteit	Uitvoerder	Partners
	Wandel- en fietspaden in beeld brengen *en erfgoed erbij betrekken. Toernooien organiseren op erfgoed of fiets- en wandelroutes uitzetten langs erfgoed* Vitaal Sportpark Rookvrije sportaccommodaties en (openbare) beweegplekken Creatief en multifunctioneel gebruik		

Bron: Sportakkoord 'Sport versterkt', p5

2.5.3 Aanbevelingen

Op basis van bovenstaande doen de volgende aanbevelingen:

8. Voer een o-meting uit naar de maatschappelijke behoefte aan accommodaties. Zet vervolgens de bestaande accommodaties tegenover deze behoefte. Neem de uitkomst van deze meting mee in aanbeveling 7 (Stel een bestuurlijk kader op voor de ontwikkeling van bestaande en nieuwe accommodaties, waarbij geborgd wordt dat de relevante trends en ontwikkelingen worden meegenomen).

Daarnaast de volgende suggestie. (Deze suggestie valt buiten de scope van het accommodatiebeleid, maar kan wel bijdragen aan het welslagen ervan).
Suggestie 2: Onderzoek of het nodig is om de eigenaren van de maatschappelijke accommodaties bestuurlijk en uitvoerend (verder) te ondersteunen om hun kennis en kunde op peil te houden.

2.5.4 Beantwoording deelvraag

De deelvraag voor de effectieve strategieën voor het beheer is als volgt:

Welke specifieke strategieën zijn effectief voor het beheer van binnen- versus buitenaccommodaties, rekening houdend met hun unieke uitdagingen en mogelijkheden, zoals weersinvloeden, ruimtelijke beperkingen, en gebruikspatronen?

Het antwoord op deze vraag is als volgt:
Om specifieke strategieën te kunnen opstellen die effectief zijn voor het beheer van accommodaties, rekening houdend met de relevante uitdagingen en mogelijkheden, is het nodig dat er een o-meting plaatsvindt waarin de maatschappelijke behoefte aan accommodaties afgezet wordt tegenover het huidige aanbod. De uitkomst van deze meting kan worden meegenomen in de kaders zoals opgenomen in de beantwoording van deelvraag 4, waarbij geborgd wordt dat de relevante trends en ontwikkelingen worden meegenomen.

Het is onze suggestie om te onderzoeken of het nodig om de houders van de maatschappelijke accommodaties bestuurlijk en uitvoerend (verder) te ondersteunen om hun kennis en kunde op peil te houden. Wellicht dat deze ondersteuning al is belegd, de inhoud van het sportakkoord doet echter vermoeden van niet.

2.6 Stakeholdersbetrokkenheid: deelvraag 6

In deze paragraaf gaat aan de hand van het normenkader deelvraag 6 worden beantwoord. De zesde deelvraag gaat over hoe de belangen van de stakeholders kunnen worden geïntegreerd in het accommodatiebeleid:

Hoe kunnen de belangen en input van stakeholders, waaronder gebruikers, buurtbewoners, lokale ondernemingen, en maatschappelijke organisaties, effectief worden geïntegreerd in het accommodatiebeleid om draagvlak en tevredenheid te maximaliseren?

Dit wordt getoetst aan de hand van de volgende normen:

1. Er is een participatiebeleid;
2. Het beleid is gebaseerd op praktijkonderzoek;
3. Het beleid wordt door alle betrokkenen als transparant ervaren;
4. Het beleid is adequaat naar alle betrokkenen gecommuniceerd;
5. De beleidsdoelen zijn SMART-C geformuleerd, er is een PDCA-cyclus en de beleidsdoelen worden verwerkt in de uitvoeringsprogramma's.

2.6.1 Er is een participatiebeleid

De gemeente Hollands Kroon heeft het participatiebeleid vormgegeven in een visie op participatie (oktober 2022) en een participatieverordening. Deze verordening is op 24 november 2022 door de gemeenteraad vastgesteld.
Er is dus een participatiebeleid.

Met het hebben van een participatiebeleid voldoet de gemeente Hollands Kroon aan het juridisch kader. In het Omgevingsbesluit is geregeld dat het bevoegd gezag, in deze de gemeente, bij de vaststelling van diverse plannen, verordeningen, visies en programma's aangeeft op welke wijze het invulling heeft gegeven aan het participatiebeleid. De gemeente mag zelf bepalen hoe zij dit vormgeven, het hebben van een participatiebeleid volstaat.

2.6.2 Het beleid is gericht op praktijkonderzoek

Om te beoordelen of het participatiebeleid gericht is op praktijkonderzoek zijn de participatieverordening, de visie op participatie en het coalitieakkoord geanalyseerd. Beleidsmatig volgt de participatieverordening de visie op participatie van de gemeente Hollands Kroon. Deze heeft weer zijn oorsprong in het coalitieakkoord, waarin het volgende staat opgenomen:

'Naast het verbeteren van onze communicatie zetten we ook extra in op participatie. Dat doen we door vroegtijdig in gesprek te komen met inwoners, of door te experimenteren met nieuwe participatievormen. Op deze manier kunnen we op een goede manier vooraf de maatschappelijke discussie voeren en na afloop op de juiste manier evalueren' (Coalitieakkoord, p6).

De visie op participatie en de participatieverordening geven volgens de visie invulling aan de het coalitieakkoord. Dat het beleid gericht is op praktijkonderzoek wordt duidelijk in de paragraaf *'de gemeente is hoeder van het algemeen belang'*:

Figuur 2.24: de gemeente is hoeder van het algemeen belang

De gemeente moet altijd de rol van de hoeder van het algemeen belang in gedachten houden. Dat betekent dat de gemeente alle belangen van mogelijke partijen en personen in beeld brengt tijdens het participatieproces. De gemeente heeft de inspanningsverplichting om de belangen van partijen die niet aan tafel zitten (onder meer de zwijgende meerderheid) zichtbaar te maken in het participatieproces. Deze belangen moeten worden betrokken in de totale afweging.

Bron: visie op participatie, p5

Uit interviews is gebleken dat stakeholders (belanghebbenden) worden bepaald aan de hand van een stakeholdersanalyse. Deze wordt uitgevoerd door team communicatie samen met beleidsmakers of projectmedewerkers. Zo worden b.v. dorpsraden betrokken indien deze relevant zijn.

Ook werkt de gemeente Hollands Kroon met het Brand Strategy Research (BSR)-model die als basis dient voor elk participatieplan. Dit model is een, in de woorden van de uitgever, *wetenschappelijk leefstijlmodel (…) dat de drijfveren van mensen ontrafelt, zodat je weet wat je moet doen om mensen in beweging te krijgen'* (www.leefstijlvinder.nl/het-bsr-model/).
Via een doelgroepgerichte differentiatie, afgestemd op het BSR-profiel, wordt de communicatie bepaald om een zo goed mogelijke participatie te realiseren. Een voorbeeld hiervan is dat op basis van onderzoek naar de profielen de meest effectieve manie van hoe (handvatten voor gerichte communicatie) en op welke manier (via de sociale media) welke inwonersgroepen te bereiken zijn is weergegeven.
Ook worden volgens de visie adviesraden en dorpsraden, kernbeheerders, gebiedsmanagers en gebiedswethouders als middelen ingezet voor praktijkonderzoek in het participatiebeleid.

Geconcludeerd kan worden dat het participatiebeleid is gericht op praktijkonderzoek en dat praktijkonderzoek als basis dient om een zo goed mogelijke participatie te realiseren.

2.6.3 Participatie wordt door de betrokkenen als transparant ervaren

Participatie is transparant als het duidelijk is hoe dit proces er uit ziet en de betrokkenen op de hoogte worden gehouden van de voortgang en uitkomst van de participatie. Beleidsmatig is dit verankerd in de Visie op participatie, waarin een aantal praktische spelregels zijn weergeven.

Figuur 2.25: praktische spelregels participatie

1. gebruik begrijpelijke taal (toegankelijkheid);
2. nodig inwoners tijdig (tenminste 2 weken van tevoren, maar bij voorkeur 3 weken van tevoren) uit voor bewonersavonden en organiseer deze bij voorkeur in het dorp en niet tijdens schoolvakanties;
3. informeer betrokkenen over de uitkomst van het participatietraject, de besluitvorming en het vervolg. Laat zien wat er gebeurt/gedaan is. Houd hen op de hoogte van het proces! Ook als er lange tijd niets te melden is, want dat is ook communicatie. Zo houd je mensen aangehaakt en neem je hen serieus.

Bron: visie op participatie, p4

Het opvolgen van deze praktische spelregels biedt voldoende basis voor het als transparant ervaren van de participatie door de betrokkenen.
In de participatieverordening is het informeren van betrokkenen verder uitgewerkt.

Figuur 2.26: verslaglegging participatie

Artikel 4. Eindverslag participatie

1. Voor de afronding van de participatie maakt het bestuursorgaan een eindverslag op. Het eindverslag bevat in ieder geval:
   a. een overzicht van de gevolgde participatieprocedure;
   b. een overzicht van de reacties/ideeën/stemmen die mondeling of schriftelijk zijn gebracht;
   c. een reactie op deze reacties/ideeën/stemmen, waarbij gemotiveerd wordt aangegeven welke punten wel en niet zijn overgenomen in het beleid.
2. Het bestuursorgaan maakt het eindverslag openbaar.

Bron: Participatieverordening, p2

De uitvoering van bovenstaande is getoetst om een uitspraak te kunnen doen of participatie in de praktijk als transparant **ervaren** wordt.
Allereerst is uit de evaluatie participatieverordening n.a.v. een enquête onder 26 medewerkers en 2 initiatiefnemers naar voren gekomen dat o.a.:

- *Het niet altijd duidelijk is hoe de verordening in de praktijk moet worden gehanteerd;*
- *Als men participatie toepast, communiceert men hier niet altijd even goed over;*
- *Extern is er behoefte aan verduidelijking van de digitale participatiewijzer;*

- *Er moet meer duidelijkheid komen over wie welke rol heeft in het participatieproces en hier moet duidelijk over worden gecommuniceerd* (Memo evaluatie participatieverordening, p2-p3).

Ten tweede is uit interviews naar voren gekomen het eindverslag zoals beschreven in figuur 2.27 niet altijd worden gedeeld met communicatie en geen onderdeel is van de standaard werkwijze. Dit komt ook terug in de evaluatie van de participatieverordening:

Figuur 2.27: templates voor een participatieplan en eindverslag

- We maken templates voor een participatieplan en een eindverslag. Op die manier kunnen medewerkers en initiatiefnemers deze eenvoudig invullen en krijgen ze inzicht en een kader waarmee te werken. Het kader kan worden gecommuniceerd zodat voor iedereen duidelijk is wat het doel is en hoe dat te behalen, waar men over mag meedenken, op welke momenten en wie welke rol en verantwoordelijkheid heeft. Het eindverslag geeft duidelijkheid over wat is opgehaald en wat daarmee is gedaan.

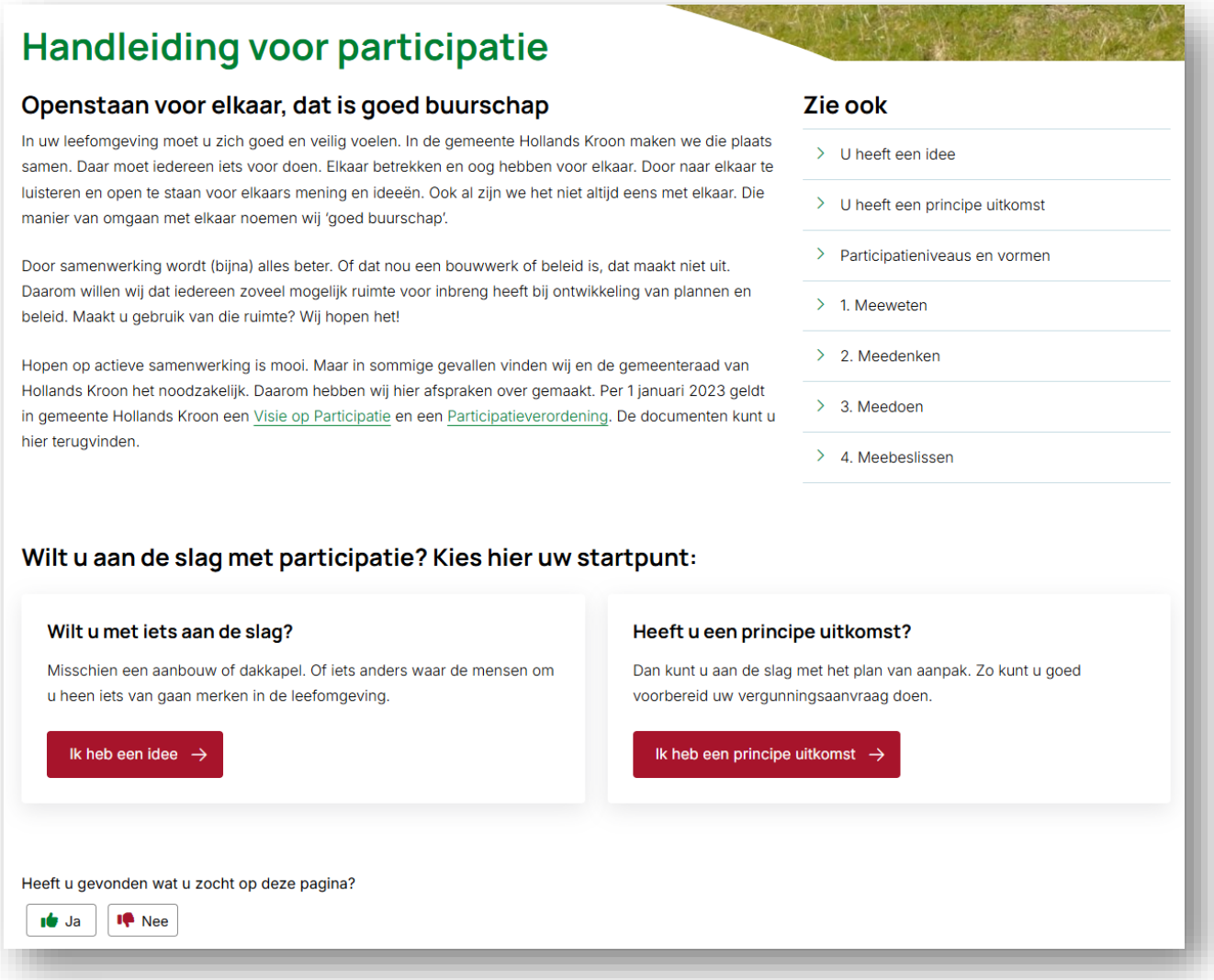
Bron: Memo evaluatie participatieverordening, p3

Er kan niet worden geconcludeerd dat participatie door de betrokkenen als transparant wordt ervaren. Ondanks dat de onderzoekspopulatie beperkt is (n=28), geeft de bovengenoemde enquête, de interviews en de actie uit de evaluatie het beeld dat het participatiebeleid (nog) niet als voldoende transparant wordt ervaren.

2.6.4 Participatie wordt adequaat naar alle betrokkenen gecommuniceerd

Om te kijken of participatie adequaat naar alle betrokken wordt gecommuniceerd, wordt de manier waarop participatie wordt gecommuniceerd inzichtelijk gemaakt. Eén van de belangrijkste manieren van informatievoorziening is het internet. De gemeente Hollands Kroon heeft op haar website een Handleiding voor participatie gepubliceerd.

Figuur 2.28: digitale handleiding voor participatie

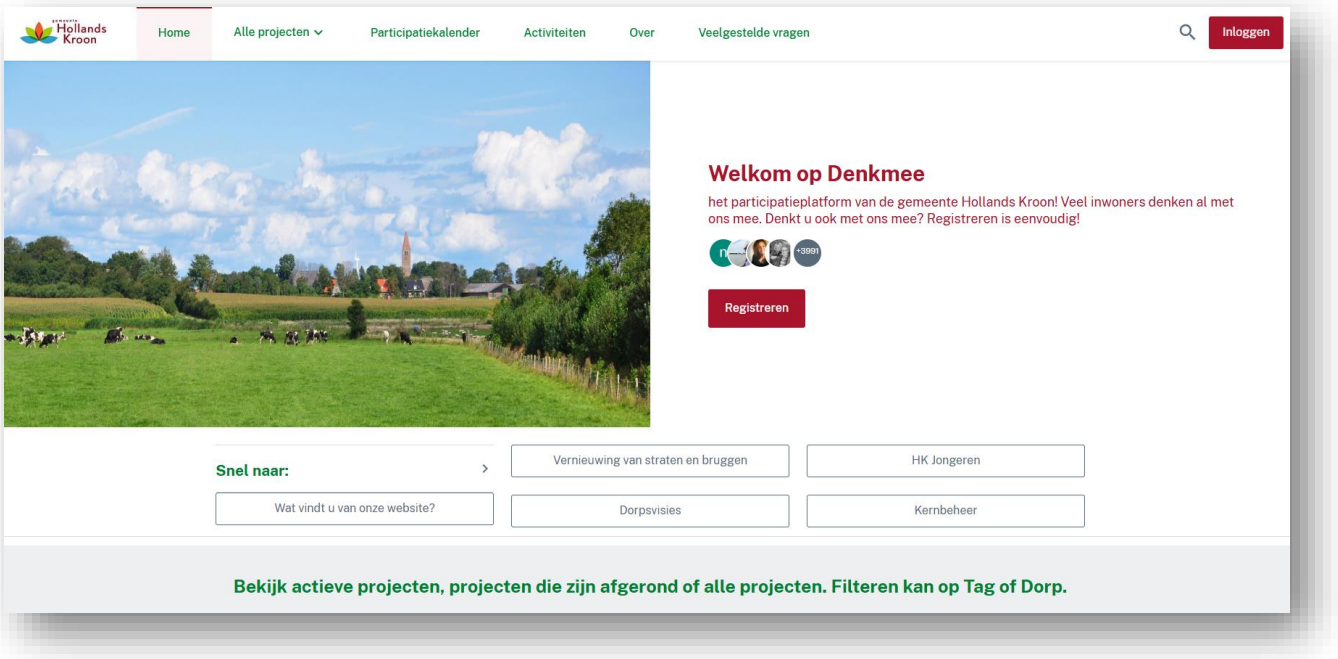

Bron: https://www.hollandskroon.nl/handleiding-voor-participatie/ 19-11-2024

Op deze webpagina staan ook (links naar) de Visie op Participatie en de Participatieverordening. De webpagina is een uitwerking van deze visie en verordening met een uitleg hoe participatie in de gemeente Hollands Kroon is vormgegeven.

Ook heeft de gemeente een participatieplatform gecreëerd: denkmee.hollandskroon.nl

Figuur 2.29: participatieplatform denkmee

Bron: https://denkmee.hollandskroon.nl 19-11-2024

Deze site heeft inmiddels bijna 4.000 geregistreerde leden (3.991 op 19-11-2024).
Via dit platform kunnen inwoners:

- inzage krijgen in de lopende projecten;
- feedback geven;
- informatie over de participatieverordening verkrijgen;
- een kalender met data van participatiebijeenkomsten;
- een overzicht aan activiteiten inzien waar men zich voor aan kan melden;
- een sectie inzien met veelgestelde vragen.

De gemeente werkt ook samen met het nodige aan adviesraden en dorpsraden en zoekt deze a.d.h.v. de in 2.6.3 genoemde stakeholdersanalyse op.

Bovenstaande geeft een voldoende basis om het participatiebeleid adequaat naar alle betrokken te communiceren. In sub paragraaf 2.6.3 is echter geconstateerd dat dit in de praktijk niet als dusdanig wordt ervaren.

2.6.5 Expertise Drijver en Partners

Getoetst is of de beleidsdoelen SMART-C zijn geformuleerd en er een PDCA-cyclus is. Ook is gekeken of de beleidsdoelen worden verwerkt in de uitvoeringsprogramma's en begroting.

In het coalitieakkoord staat over participatie het volgende:

'Met name bij projecten en ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving willen we inwoners eerder bereiken. We zien het als taak en verantwoordelijkheid van de gemeente om te zorgen voor goede communicatie met – en (zo nodig) participatie van – inwoners. Communicatie helpt om het belang van projecten en visievorming duidelijk te maken, zodat inwoners kunnen afwegen hoe ze erbij betrokken willen zijn of welke kennis ze kunnen inbrengen. Zo brengen we gemeente en inwoners weer bij elkaar' (Coalitieakkoord 2022-2026, p5).

En:

'Naast het verbeteren van onze communicatie zetten we ook extra in op participatie. Dat doen we door vroegtijdig in gesprek te komen met inwoners, of door te experimenteren met nieuwe participatievormen. Op deze manier kunnen we op een goede manier vooraf de maatschappelijke discussie voeren en na afloop op de juiste manier evalueren' (Coalitieakkoord 2022-2026, p6).

De doelen zijn (dus) het verbeteren van de communicatie, om via communicatie en (zo nodig) participatie gemeente en inwoners bij elkaar te brengen, en het op een goede manier vooraf de maatschappelijke discussie kunnen voeren en na afloop op de juiste manier evalueren.
De visie op participatie en de participatieverordening geven volgens de visie invulling aan de het coalitieakkoord. In de visie zijn de volgende doelstellingen opgenomen:

1. ***Goede buur zijn – prettig samenleven***
   Bij plannen voor een ruimtelijke ontwikkeling, groot of klein, vinden de mensen die daar iets van gaan merken het over het algemeen prettig als de initiatiefnemer hen zelf informeert over het plan en vraagt hoe het voor hen is. Buren stellen het op prijs van de initiatiefnemer over het plan te horen en het niet in de krant te hoeven lezen op het moment dat de vergunningaanvraag wordt gepubliceerd. In plannen gaat het er niet alleen om wat een initiatiefnemer aan zijn/haar plan heeft, maar ook de omgeving en de natuur. Daar zit een soort wederkerigheid in. Tenslotte willen we allemaal prettig blijven leven in de dorpen en buurtschappen van Hollands Kroon. Maar laten we wel duidelijk zijn: participatie gaat er niet om dat we het altijd met elkaar eens worden. Het gaat erom dat we elkaars belangen leren kennen door goed te luisteren en door te vragen. En dat we van elkaar begrijpen dat we andere belangen hebben. Met respect voor ieders positie en belang.
   Wie precies de omgeving is, is niet in algemene zin te zeggen. Het gaat erom dat een initiatiefnemer zijn best doet om de mensen die mogelijk een belang hebben bij de voorgenomen ontwikkeling (van klein tot groot) te betrekken.
2. ***Betere plannen maken***
   Door belangen, kansen en zorgen tijdig in beeld te brengen en gebruik te maken van ideeën en kennis van belanghebbenden, kunnen plannen worden verbeterd. De verantwoordelijkheid voor het in beeld brengen en waar mogelijk in het plan verwerken van belangen, kansen en zorgen ligt bij de initiatiefnemer.
   De verantwoordelijkheid voor goede participatie ligt bij de initiatiefnemer, waarbij de gemeente wel sturend kan optreden. Voldoet de participatie niet, dan wordt niet geschroomd de initiatiefnemer te adviseren (en wellicht te helpen) hoe het wel moet. Een plan heeft grotere kans van slagen als goede participatie is toegepast.
   De gemeente kan zelf ook initiatiefnemer zijn.

3. ***Zorgvuldige besluiten nemen***
   Door belangen helder in beeld te hebben en te laten zien welke afwegingen worden gemaakt, worden besluiten zorgvuldig genomen. Zorgvuldig besluiten nemen in het algemeen belang is een verantwoordelijkheid van de gemeente. De raad en het college hebben met de Participatieverordening een instrument gemaakt waarmee beleid over de betrokkenheid van inwoners bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid eenduidig en inzichtelijk wordt gemaakt. Daarnaast kan het college bij principebesluiten kaders meegeven voor de participatie. En bij besluiten beoordelen of alle belangen helder in beeld zijn gebracht.
   Naast dat het goed is voor een prettige relatie of verstandhouding met de omgeving/buren, is de kans groot dat goed overleg ook formele bezwaren voorkomt. Dat is nooit een doel op zich. Tenslotte heeft iedereen het recht om de wettelijke procedure te volgen.
4. ***Draagvlak is geen doel op zichzelf***
   Met betrekking tot het begrip draagvlak worden in praktijk vaak snel conclusies getrokken door voor- of tegenstanders van een initiatief. Daarnaast leven vaak irreële verwachtingen over wanneer je over draagvlak mag spreken. Door participatie willen wij betrokkenheid creëren bij de totstandkoming van beleid of ruimtelijke projecten. Een goede betrokkenheid kan leiden tot draagvlak, maar draagvlak is geen doel op zichzelf. Het is het gevolg van een goede buur zijn, het maken van betere plannen en zorgvuldige en transparante besluitvorming. Daarmee is het de mooist denkbare bijvangst, maar geen doel of verplichting (Visie op participatie, p2-5).

Geen van bovenstaande doelen zijn **SMART-C** geformuleerd: ze zijn niet specifiek, meetbaar of tijdsgebonden.

Over de **PDCA-cyclus** is het volgende in de visie en participatieverordening opgenomen:
Figuur 2.30 Evaluatie en monitoring

Artikel 9. Evaluatie en monitoring
De uitvoering van deze verordening wordt jaarlijks geëvalueerd. Het college zendt een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van de verordening in de praktijk aan de gemeenteraad.

Bron: Participatieverordening, p4

En:

Figuur 2.31: leren van participatie

Zorgvuldige participatie blijft alleen in stand door te leren van eerdere ervaringen. Leren is daarom een belangrijk onderdeel van een zorgvuldig proces, zowel tijdens de participatie als na afloop. Wij willen dat doen door in ieder geval:

- Te evalueren per fase en vastleggen wat een volgende keer anders of beter kan.
- Evaluaties intern met elkaar delen zodat we van elkaar leren en het wiel niet opnieuw hoeven uit te vinden.
- Vast te leggen met wie we evalueren, door (vooral bij grotere groepen) samen vertegenwoordigers te kiezen.
- Resultaatgericht te evalueren, door de evaluatie te richten op het verbeteren van het proces en niet op de inhoud/uitkomst van de participatie.
- Laagdrempelig en open met elkaar te evalueren, waarbij iedereen zich kwetsbaar durft te stellen.
- Lessen verankeren door, waar nodig, aanpassing van de Participatieverordening, deze visie, en werkwijzers/handboeken participatie

Bron: Visie op participatie, p6

Het ontbreekt in de PDCA-cyclus aan een doeltreffend plan, dit omdat de doelen niet SMART-C zijn geformuleerd. In het doen blijkt het (nog) te schorten aan consistentie van het opstellen van de evaluatie. Het checken van de wel aanwezige evaluaties is geborgd en wordt gerapporteerd aan de gemeenteraad. Onlangs is de frequentie van verslaglegging aan de gemeenteraad aangepast van een jaarlijks verslag naar een tweejaarlijks verslag.
Ook worden er acties ondernomen op de uitkomsten van de evaluaties, zonder dat specifiek of meetbaar wordt gemaakt of dit het geformuleerde doel dient. Wel is een actie opgenomen waarmee concreet inzicht kan worden verworven:

Figuur 2.32: meetbaar maken effecten participatietrajecten

- We gaan de effecten van de participatietrajecten meten via data-analyses. Zowel bij fysieke participatie, zoals bijeenkomsten en workshops en digitale participatie, en bij online enquêtes en andere digitale participatie. Door deze data te verzamelen en te analyseren, krijgen we inzicht in de effectiviteit en de impact van de verschillende vormen van participatie. Met deze inzichten zijn we in staat om de methoden en aanpak van de participatieprocessen continu te evalueren en zo nodig aan te passen. Hierdoor kunnen we ervoor zorgen dat de participatie goed verloopt en beter aansluit bij de behoeften en wensen van de deelnemers.

Bron: nota evaluatie participatieverordening, p4

Tenslotte zijn de doelen uitgewerkt in de programma's.

2.6.6 Aanbevelingen

Op basis van bovenstaande de volgende aanbeveling:

9. Formuleer de beleidsdoelen SMART-C met daarin minimaal doelen gericht op het als transparant ervaren worden van het participatiebeleid door alle betrokkenen en het adequaat communiceren van het participatiebeleid naar alle betrokkenen.

Over de consistentie van evaluatie volgt geen aanbeveling omdat in de evaluatie participatieverordening hier reeds verbeterpunten voor zijn geformuleerd. Deze actie zal in de volgende cyclus weer worden meegenomen in de evaluatie.

2.6.7 Beantwoording deelvraag

De deelvraag voor de stakeholdersbetrokkenheid is als volgt:

Hoe kunnen de belangen en input van stakeholders, waaronder gebruikers, buurtbewoners, lokale ondernemingen, en maatschappelijke organisaties, effectief worden geïntegreerd in het accommodatiebeleid om draagvlak en tevredenheid te maximaliseren?

Het antwoord op deze vraag is als volgt:
De belangen en input van stakeholders kunnen effectief worden geïntegreerd in het accommodatiebeleid door het participatiebeleid te volgen. Voorwaarde voor een doeltreffend participatiebeleid is dat de doelen SMART-C worden geformuleerd, waarin minimaal doelen gericht op het als transparant ervaren worden van het participatiebeleid door alle betrokkenen en het adequaat communiceren van het participatiebeleid naar alle betrokkenen zijn opgenomen, en de kwaliteit van de PDCA-cyclus op orde is.

3 Conclusies

In dit hoofdstuk zal antwoord worden gegeven op de centrale vraag, dit aan de hand van de beantwoording van de deelvragen en het normenkader. Tenslotte zal dit hoofdstuk worden afgesloten met een samenvatting van de gedane aanbevelingen en suggesties.

3.1 Beantwoording van de deelvragen

Deelvraag 1 Duurzaamheidsaspecten: Welke duurzaamheidsprincipes kunnen het beste geïntegreerd worden in het gemeentelijk accommodatiebeleid om zowel op korte als lange termijn milieuvoordelen en kostenefficiëntie te garanderen? Hierbij kan gekeken worden naar energieverbruik, materiaalgebruik, en levenscyclusanalyse van accommodaties.
Het gehanteerde **normenkader**: - Het TRIAS energetica duurzaamheidsprincipe wordt gehanteerd - Juridisch kader: er wordt (beleidsmatig) voldaan aan het Besluit bouwwerken leefomgeving; - De beleidsdoelen zijn SMART-C geformuleerd, er is een PDCA-cyclus en de beleidsdoelen worden verwerkt in de uitvoeringsprogramma's en begroting.
Beantwoording deelvraag: Het huidig gevoerde duurzaamheidsprincipe, de Trias Energetica, kan het beste gevoerd worden om zowel op korte als lange termijn milieuvoordelen en kostenefficiëntie te garanderen. Uitgangspunt hierbij is dat de maatregelen haalbaar en betaalbaar zijn. Hierbij moeten de beleidsdoelen SMART-C worden geformuleerd, de PDCA-cyclus conform plan worden uitgevoerd en in het duurzaamheidsbeleid met levenscyclusanalyses voor de gemeentelijke accommodaties worden gewerkt.
Deelvraag 2 Toegankelijkheid: Hoe kan de toegankelijkheid van gemeentelijke accommodaties worden verbeterd voor diverse gebruikersgroepen, inclusief mensen met een beperking, ouderen, en jongeren, om inclusiviteit en gelijke kansen te bevorderen?
Het gehanteerde **normenkader**: - Er wordt voldaan aan het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap - Er is een lokaal inclusie agenda opgesteld - De gemeenteraad ziet toe op de naleving - Juridisch kader: er wordt (beleidsmatig) voldaan aan hoofdstuk 1 van de Grondwet en de Wet gelijke behandelingen op grond van handicap of chronische ziekte - De beleidsdoelen zijn SMART-C geformuleerd, er is een PDCA-cyclus en de beleidsdoelen worden verwerkt in de uitvoeringsprogramma's.
Beantwoording deelvraag: Wanneer beleidsdoelen in het toegankelijkheidsbeleid SMART-C worden geformuleerd en uitgevoerd waarmee inhoudelijk minimaal het juridisch kader wordt gedekt, wordt de toegankelijkheid van gemeentelijke accommodaties verbeterd voor diverse gebruikersgroepen, inclusief mensen met een beperking, ouderen, en jongeren, om inclusiviteit en gelijke kansen bevorderd en wordt voldaan aan het juridisch kader.

Deelvraag 3 Financiële haalbaarheid: ***Op welke manier kunnen de financiële modellen voor het beheer en onderhoud van gemeentelijke accommodaties worden geoptimaliseerd om financiële duurzaamheid te waarborgen zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit en beschikbaarheid van de voorzieningen?***

Het gehanteerde **normenkader**:

- Er wordt gewerkt met een meerjaren onderhoudsplan (of een soortgelijk instrument)
- In deze plannen, of los in de begroting, is rekening gehouden met uitvoering van de duurzaamheidsmaatregelen
- Er zijn afspraken over beheer en onderhoud

Beantwoording deelvraag:

De financiële modellen voor het beheer en onderhoud van accommodaties in gemeentelijk bezit voldoen aan het normenkader. Dit is niet het geval voor de accommodaties die niet in gemeentelijk eigendom zijn. Door middel van het opstellen van een toetsingskader voor groot onderhoud, renovatie en vervanging is dit voor de buitensportaccommodaties te borgen. Daarnaast moeten de contractueel vastgelegde financiële verantwoordelijkheid gebaseerd zijn op geactualiseerde cijfers. Tenslotte is het nodig om een register aan van het maatschappelijk vastgoed, minimaal met de accommodaties waar de gemeente (financieel) mee verbonden is, aan te maken. Verwerk in dit register (minimaal) de liggende overeenkomsten.
Voor de ontwikkeling van de overige accommodaties voorziet het accommodatiebeleid niet

Deelvraag 4 Veranderende gemeenschapsbehoeften:
Hoe kan het accommodatiebeleid flexibel worden ontworpen om in te spelen op de veranderende behoeften en verwachtingen van de gemeenschap, bijvoorbeeld door demografische verschuivingen, veranderende sport- en recreatievoorkeuren, en nieuwe sociale dynamieken?

Het gehanteerde **normenkader**:

- Het college en de ambtelijke organisatie hebben goed zicht op de trends en ontwikkelingen die relevant zijn voor het accommodatiebeleid; hieronder vallen tenminste:
  - landelijke trends in beleid
  - landelijke trends in bouw, exploitatie en beheer van accommodaties
  - landelijke en lokale trends in animocijfers
  - regionale ontwikkelingen
  - lokale demografische trends
  - lokale sociaaleconomische trends
- Voorafgaand aan het ontwerpen van het beleid is een situatieschets gemaakt waarin de belangrijkste trends en ontwikkelingen zijn meegenomen

Beantwoording deelvraag:

Het accommodatiebeleid is reeds flexibel, het zet de samenleving in positie om de maatschappelijke voorzieningen blijvend aan te kunnen laten sluiten bij de veranderende behoeften en verwachtingen. Echter, aanvullend bestuurlijk kader is nodig om de ontwikkeling van bestaande en nieuwe accommodaties mogelijk te maken, waarin minimaal wordt opgenomen dat ontwikkelingen ondersteund moeten worden door de relevante trends en ontwikkelingen. Dit zal dan vertaald moeten worden in SMART-C doelstellingen net een deugdelijke PDCA-cyclus.

Deelvraag 5 Binnen- versus buitenaccommodaties:
Welke specifieke strategieën zijn effectief voor het beheer van binnen- versus buitenaccommodaties, rekening houdend met hun unieke uitdagingen en mogelijkheden, zoals weersinvloeden, ruimtelijke beperkingen, en gebruikspatronen?

Het gehanteerde **normenkader**:

- Er is een 0-meting van de maatschappelijke behoefte aan accommodaties
- Het accommodatiebeleid is gebaseerd op de maatschappelijke behoeften

Beantwoording deelvraag:
Om specifieke strategieën te kunnen opstellen die effectief zijn voor het beheer van accommodaties, rekening houdend met de relevante uitdagingen en mogelijkheden, is het nodig dat er een 0-meting plaatsvindt waarin de maatschappelijke behoefte aan accommodaties afgezet wordt tegenover het huidige aanbod. De uitkomst van deze meting kan worden meegenomen in de kaders zoals opgenomen in de beantwoording van deelvraag 4, waarbij geborgd wordt dat de relevante trends en ontwikkelingen worden meegenomen.

Deelvraag 6 Stakeholdersbetrokkenheid:
Hoe kunnen de belangen en input van stakeholders, waaronder gebruikers, buurtbewoners, lokale ondernemingen, en maatschappelijke organisaties, effectief worden geïntegreerd in het accommodatiebeleid om draagvlak en tevredenheid te maximaliseren?

Het gehanteerde **normenkader**:

- Er is participatiebeleid
- Het beleid is gebaseerd op praktijkonderzoek
- Het beleid wordt door alle betrokkenen als transparant ervaren
- Het beleid is adequaat naar alle betrokkenen gecommuniceerd
- De beleidsdoelen zijn SMART-C geformuleerd, er is een PDCA-cyclus en de beleidsdoelen worden verwerkt in de uitvoeringsprogramma's.

Beantwoording deelvraag:
De belangen en input van stakeholders kunnen effectief worden geïntegreerd in het accommodatiebeleid door het participatiebeleid te volgen. Voorwaarde voor een doeltreffend participatiebeleid is dat de doelen SMART-C worden geformuleerd, waarin minimaal doelen gericht op het als transparant ervaren worden van het participatiebeleid door alle betrokkenen en het adequaat communiceren van het participatiebeleid naar alle betrokkenen zijn opgenomen, en de kwaliteit van de PDCA-cyclus op orde is.

3.2 Beantwoording centrale vraag

De centrale vraag van dit rekenkameronderzoek is:

'Op welke wijze kan het gemeentelijk accommodatiebeleid worden geherstructureerd om een evenwicht te vinden tussen duurzaamheid, toegankelijkheid, en economische efficiëntie, met inachtneming van de dynamische behoeften van de gemeenschap en de specifieke vereisten voor binnen- en buitenfaciliteiten?'

Het antwoord op de centrale vraag is als volgt:
Er is geen noodzaak het gemeentelijk accommodatiebeleid te herstructureren om evenwicht te vinden tussen duurzaamheid, toegankelijkheid en economische efficiëntie. Duurzaamheid en toegankelijkheid worden geborgd door:

- De beleidsdoelen van het duurzaamheidsbeleid SMART-C op te stellen en het uitgangspunt dat beleid haalbaar en betaalbaar aan wordt gehouden;
- De beleidsdoelen in het toegankelijkheidsbeleid SMART-C te formuleren en uit te voeren, waarmee inhoudelijk minimaal het juridisch kader wordt gedekt.

Het accommodatiebeleid moet wél worden geherstructureerd voor de economische efficiëntie, vooral met inachtneming van de dynamische behoeften van de gemeenschap en specifieke vereisten voor de faciliteiten, en wel op de volgende manier:

- Bij het herstructureren moet het participatiebeleid worden gevolgd, die eerst doeltreffend moet worden gemaakt door de beleidsdoelen SMART-C te formuleren en de kwaliteit van de PDCA-cyclus op orde is;
- Ook dient een 0-meting te worden uitgevoerd naar de maatschappelijke behoefte aan accommodaties en afgezet te worden tegen het huidige aanbod. De uitkomst hiervan moet worden meegenomen in aanvullend beleidskader die het mogelijk maakt bestaande en nieuwe accommodaties te ontwikkelen aan de hand van relevante trends en ontwikkelingen. Dit zal dan vertaald moeten worden in SMART-C doelstellingen met een deugdelijke PDCA-cyclus;
- Vooruitlopend hierop kan, voor de accommodaties waar de gemeente de financiële verantwoordelijkheid draagt voor een deel van het groot onderhoud, een toetsingskader worden opgesteld.

3.3 Aanbevelingen en suggesties

In onderstaand overzicht zullen per deelvraag de aanbevelingen en suggesties worden weergeven. De suggesties vallen buiten de scope van de opdracht, maar worden graag aan u meegegeven.

Deelvraag 1 Duurzaamheidsaspecten: Welke duurzaamheidsprincipes kunnen het beste geïntegreerd worden in het gemeentelijk accommodatiebeleid om zowel op korte als lange termijn milieuvoordelen en kostenefficiëntie te garanderen? Hierbij kan gekeken worden naar energieverbruik, materiaalgebruik, en levenscyclusanalyse van accommodaties.

Aanbevelingen:

1. Formuleer de beleidsdoelen in het duurzaamheidsbeleid SMART-C om de doeltreffendheid te borgen en voer het PDCA-cyclus conform opzet uit;
2. Werk in het duurzaamheidsbeleid met levenscyclusanalyses voor de gemeentelijke accommodaties.

Deelvraag 2 Toegankelijkheid: Hoe kan de toegankelijkheid van gemeentelijke accommodaties worden verbeterd voor diverse gebruikersgroepen, inclusief mensen met een beperking, ouderen, en jongeren, om inclusiviteit en gelijke kansen te bevorderen?

Aanbevelingen:

3. Formuleer beleids- en subdoelen in het toegankelijkheidsbeleid SMART-C om de doeltreffendheid te borgen.

Deelvraag 3 Financiële haalbaarheid: ***Op welke manier kunnen de financiële modellen voor het beheer en onderhoud van gemeentelijke accommodaties worden geoptimaliseerd om financiële duurzaamheid te waarborgen zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit en beschikbaarheid van de voorzieningen?***

Aanbevelingen:

4. Stel een toetsingskader voor groot onderhoud, renovatie en vervanging op die gericht is op de financiële duurzaamheid en kwaliteit van de buitensportvoorzieningen.
5. Baseer de contractueel vastgelegde financiële verantwoordelijkheid op geactualiseerde cijfers.
6. Maak een register aan van het maatschappelijk vastgoed, minimaal met de accommodaties waar de gemeente (financieel) mee verbonden is. Verwerk in dit register (minimaal) de liggende overeenkomsten.

Suggesties:

1. Maak een register aan voor al het maatschappelijk vastgoed en neem daarin op, daar waar van toepassing, rechten van opstal, bruikleenovereenkomsten, verzekeringspolissen, afspraken groenbeheer, duurzaamheidsrapportage, toegankelijkheidsrapportage enz.

Deelvraag 4 Veranderende gemeenschapsbehoeften:
Hoe kan het accommodatiebeleid flexibel worden ontworpen om in te spelen op de veranderende behoeften en verwachtingen van de gemeenschap, bijvoorbeeld door demografische verschuivingen, veranderende sport- en recreatievoorkeuren, en nieuwe sociale dynamieken?

Aanbevelingen:

7. Stel een bestuurlijk kader op voor de ontwikkeling van bestaande en nieuwe accommodaties, waarbij geborgd wordt dat de relevante trends en ontwikkelingen worden meegenomen.

Deelvraag 5 Binnen- versus buitenaccommodaties: Welke specifieke strategieën zijn effectief voor het beheer van binnen- versus buitenaccommodaties, rekening houdend met hun unieke uitdagingen en mogelijkheden, zoals weersinvloeden, ruimtelijke beperkingen, en gebruikspatronen?
Aanbevelingen: 8. Voer een 0-meting uit naar de maatschappelijke behoefte aan accommodaties. Zet vervolgens de bestaande accommodaties tegenover deze behoefte. Neem de uitkomst van deze meting mee in aanbeveling 7.
Suggesties: 2. Onderzoek of het nodig is om de eigenaren van de maatschappelijke accommodaties bestuurlijk en uitvoerend (verder) te ondersteunen om hun kennis en kunde op peil te houden.
Deelvraag 6 Stakeholdersbetrokkenheid: Hoe kunnen de belangen en input van stakeholders, waaronder gebruikers, buurtbewoners, lokale ondernemingen, en maatschappelijke organisaties, effectief worden geïntegreerd in het accommodatiebeleid om draagvlak en tevredenheid te maximaliseren?
Aanbevelingen: 9. Formuleer de beleidsdoelen SMART-C met daarin minimaal doelen gericht op het als transparant ervaren worden van het participatiebeleid door alle betrokkenen en het adequaat communiceren van het participatiebeleid naar alle betrokkenen.

Verdere suggesties:

3. Uit de literatuurstudie is gebleken dat een aantal documenten niet voorzien zijn van paginanummers, publicatiedatums en/of vaststellingsdatums. Onze suggestie is standaard uw documenten van paginanummers te voorzien en de relevante datums op te nemen.

Bijlage 1 Onderzochte documenten

De volgende documenten zijn onderzocht en gebruikt:

- Diverse overeenkomsten onderhoud en beheer, diverse jaartallen;
- Kadernota accommodatiebeleid 2013;
- Harmonisatie buitensport 2015;
- Uitwerkingsvoorstellen Accommodatiebeleid 2015,
  met als onderliggers:
  - Integraal Accommodatiebeleid 'Groei naar eigen verantwoordelijkheid binnen de grenzen van Hollands Kroon';
  - Nota van toelichting.
- Diverse nieuwsbrieven gepubliceerd door de gemeente ten aanzien van de uitvoering van het accommodatiebeleid (oktober 2014, januari 2015, juni 2016 en april 2017);
- Accommodatiebeleid: toekomst Sporthallen 2017;
- Integraal beheersplan 2017;
- Programma duurzaamheid 2020-2022;
- Transitievisie Warmte Hollands Kroon, 2021;
- Raadsbesluit 'Kredietaanvraag energieneutraal maken gemeentelijke gebouwen in beheer' 25-11-2021;
- Uitkomsten evaluatie harmonisatie buitensport accommodatiebeleid 2021;
- Visie op participatie gemeente Hollands Kroon, 2022;
- Participatieverordening gemeente Hollands Kroon, 2022;
- Handleiding Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek Algemene Rekenkamer, 2023;
- Verordening Duurzaam maatschappelijk vastgoed, 23-3-2023,
- Documenten informerende vergadering sport-, beweeg- en accommodatiebeleid, gepresenteerd 05-10-2023;
- Adviesproduct 'Advisering nieuw accommodatiebeleid', L. Brood, 05-02-2024;
- Jaarstukken 2023, mei 2024;
- Sportakkoord 2024;
- Kunst en cultuur Hollands Kroon, Cultuurvisie 2025-2028 (2024);
- Lokale Inclusie Agenda Hollands Kroon 2024;
- Memo Evaluatie participatieverordening, 09-07-2024;
- Raadsvoorstel Lokale Inclusie Agenda 18-04-2024;
- Sportakkoord 'Sport versterkt' 2024;
- Raadsbesluit 'Eerste wijziging Participatieverordening gemeente Hollands Kroon' 21-11-2024;

Bijlage 2 Onderzochte accommodaties

Cultuur- en welzijnsaccommodaties	Locatie
Triplo	Anna Paulowna
Jongerenvereniging de Aap (in gebouw de Zandhorst)	Breezand
Cultureel gebouw het paradijsje	Breezand
Vikingschip	Den Oever
Stichting Dorpshuis Haringhuizen 'De Oude Stal'	Haringhuizen
Dorpshuis Hippo	Hippolytushoef
Jeugdhonk LOZ gebouw	Hippolytushoef
Dorpshuis De Nieuwe Horn en Laurenskerk	Kolhorn
MFC De Doorbraak	Kreileroord
Cultuurhuis De Kolk	Lutjewinkel
Het Boetje van Present	Middenmeer
Dorpshuis de Mafkikker	Niedorp
Scouting Niedorp	Niedorp
Stichting Dorpshuis Prins Maurits Niedorp	Nieuwe Niedorp
Stichting Dorpshuis Ons Tweede Thuis Slootdorp	Slootdorp
Dorpshuis Harmonie	t Veld
Dorpshuis Westerland	Westerland
MFC op de populierenlaan	Wieringerwaard
Muziekschool in dorpshuis de Oude School	Wieringerwaard
Cultuurschuur	Wieringerwerf
Werkgroep Jongeren Niedorp	Winkel
Sporthallen	
MFC Veerburg	Anna Paulowna
Sporthal 't Zijveld	't Veld
Zwaluwvluchthal	Breezand
Sportcentrum Wieringen	Hippolythushoef
Zuiderzeehal	Wieringenwerf
Niedorphal	Winkel
Musea	
Museum De Turfschuur	Kolhorn
Museum Anna Paulowna	Breezand
Historische Ontmoetingsplek Vermaire	Breezand
Wieringen Eilandmuseum 'Jan Lont''	Hippolythushoef
Grootmoederstijd- en motorenmuseum	Nieuwe Niedorp
VVV Informatiecentrum Vikingen	Wieringen
Polderhuis van Wieringerwaard / oudheidskamer	Wieringenwaard
Spaansen Museum	Winkel

Gymzalen	
Breed Zand	Breezand
De Ontmoeting	Anna Paulowna
Spoorbuurt	Anna Paulowna
Den Oever	Den Oever
Gymzaal Atvitlo	Hippolythushoef
Hippolytushoef	Hippolytushoef
Kolhorn	Kolhorn
De Doorbraak	Kreileroord
Gymzaal Lutjewinkel	Lutjewinkel
Eme Kadijk	Middenmeer
De Oude Boomgaard	Nieuwe Niedorp
De Snip	Nieuwe Niedorp
Slootdorp	Slootdorp
Veldzicht	t Veld
Wieringerwaard	Wieringerwaard
Wirigherlant	Wieringerwerf
Buitensport	
Manege Oude Veer Van Ewijcksluis	Anna Paulowna
IJsbaan	Anna Paulowna
SV Kleine Sluis	Anna Paulowna
atletiekvereniging DOKEV	Anna Paulowna
ZAP | Sportpark de Zwaluw	Breezand
Bucepalis	Barsingerhorn
Tennisvereniging Barsingerhorn	Barsingerhorn
VV Wiron	Den Oever
VV Succes / Tonegido	Hippolythushoef
VV Kaagvogels	Kolhorn
SV Krieleroord	Krieleroord
VV Flevo	Middenmeer
IJsclub	Middenmeer
VV Nieuwe Niedorp	Nieuwe Niedorp
CVW	Slootdorp
Juro Unirek/VZV | Handbal	t Veld
AVW | Atletiek	Wieringermeer
VV Wieringerwaard	Wieringerwaard
DWOW | Sportpark de Wilskracht	Wieringerwerf
VV Winkel	Winkel

www.drijver-en-partners.nl

Drijver en Partners
Kelvinring 54
2952 BG Alblasserdam

tel: 010 -2112121
info@drijver-en-partners.nl
www.drijver-en-partners.nl

DRIJVER EN PARTNERS
• management en advies •